कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि,२०८०

राष्ट्रिय वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम, वातावरण संरक्षण तथा शहरी वन कार्यक्रम र भू तथा जलाधार संरक्षण

मिति २०८०/०६/२२ को माननीय मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट स्वीकृत

(पहिलो संशोधन मिति २०८०/०७/१६)

बागमती प्रदेश सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

हेटौंडा, मकवानपुर, नेपाल

CS CamScanner

विषयसूची

पृष्ठभूमि vi

कार्यविधिको सामान्य मार्गदर्शन vi

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ vii

परिभाषा vii

खण्ड क ८

राष्ट्रिय वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम ८

सरकारद्वारा व्यवस्थित वन विकास तथा व्यवस्थापन ८

१. बीउ स्टयाण्डको व्यवस्थापन गरी बीउ सङ्कलन र भण्डारण ८

२. चुरे तथा मध्य पहाडमा हैसियत बिग्रेको जमीन पुनरुत्थानको लागि गत आर्थिक वर्षमा स्थापना गरिएको प्लटको व्यवस्थापन/अध्ययन तथा अनुसन्धान ९

३. सल्लाको वनलाई चौडापाते वनमा रुपान्तरण गर्ने सम्बन्धी अनुसन्धान् प्लट स्थापना र अध्ययन (Experimental Design) सहित ९

४. बरण्डाभार वन संरक्षण क्षेत्रमा Core area र Fringe area (सामुदायिक वन/कबुलियती वन) सीमानामा अग्निरेखा निर्माण/मर्मत ९

५. अघिल्लो वर्ष बनेका सिमसार व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन १०

६. वन क्षेत्रमा सम्बृद्धि वृक्षारोपण कार्यक्रम १०

७. गल्लाइ क्षेत्रमा ढढेलोले क्षतिग्रस्त वन क्षेत्र व्यवस्थापन १०

८. अतिक्रमण नियन्त्रणका लागि वन सिमाङ्कन १०

९. सामुदायिक वन क्षेत्र भित्रका पानीको मूल वरिपरिको जलाधार क्षेत्र संरक्षण (सब डिभिजन मार्फत पानी ट्याङ्की, पोखरी र प्रजाति रोपण) ११

१०. रणनीति/ऐन/नियमावली/कार्यविधि/अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य ११

११. त्रैमासिक वन-सुरक्षा तथा समन्वय बैठक ११

१२. केन्द्रीयस्तर तालिम/गोष्ठी १२

१३. डिभिजन/सब डिभिजनस्तरका तालिम/गोष्ठि/बैठक/अध्ययन भ्रमण १२

१४. कार्यक्रम सञ्चालन खर्च १३

१५. फिल्डमा कार्य सञ्चालनको क्रममा हुन सक्ने तत्काल उद्धार र प्राथमिक उपचार कार्यक्रम १४

१६. बरामदी वन पैदावार तथा मालवस्तुको ढुवानी खर्च (डिभिजनस्तर) १४

१७. सब डिभिजनमा विद्यार्थी इको क्लब सञ्चालन (पूराना ईको क्लबको सञ्चालन समेत प्रति मावि रु १० हजारको दरले)/ ईको क्लब गठन तथा सञ्चालन १४

१८. रेडियो मार्फत वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण/व्यवस्थापन सूचना प्रवाह (डिभिजनस्तर) १४

CamScanner

१९. वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अतिक्रमण नियन्त्रणको लागि डिभिजन वन कार्यालयबाट गस्ती परिचालन (गौडा गस्ति/Jungle Camping समेत) १४

२०. तालिम आवश्यकता पहिचान १५

२१. वन पैदावार बिक्री वितरण संरचना निर्माण तथा सञ्चालन १५

२२. वन, वातावरण तथा जलाधार क्षेत्रको विकास कार्यक्रमको मन्त्रालय/निर्देशनालय/डिभिजन वन कार्यालय/भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन खर्च (राष्ट्रिय वन, वातावरण तथा शहरी वन, भू तथा जलाधार कार्यक्रम) १५

२३. स्थलगत जाँचबुझ, छानबिन तथा अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयारी १६

२४. वृद्धिमापन प्लट स्थापना तथा सञ्चालन १६

२५. सामुदायिक वनमा वन व्यवस्थान स्थलगत अभ्यास/कोचिङ १६

२६. सामुदायिक वन समूह दर्ता/हस्तान्तरण १६

२७. हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रमा पुनरुत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षण १७

२८. गत आ.व. मा सुरु भएका हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रको पुनरोत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षणको निरन्तरता रु (१ लाख प्रति हेक्टर) १७

२९. विगतमा वृक्षारोपण भएको सामुदायिक तथा अन्य वनमा थिनिङ तथा सुधार कटान/रोटेसनल फेलिङ कार्यक्रम (समूह तथा सरकारको संयुक्त योगदान) TSI बनाएर सामुदायिक वनमा Thinning Guideline अनुसार कार्ययोजना बनाएर (सङ्कलन खर्च काठदाउरा बिक्री पछि सोधभर्ना हुने) १७

३०. जिल्लास्तरीय सामुदायिक वन पुरस्कार वितरण १८

३१. प्रदेशस्तरीय सामुदायिक वन पुरस्कार वितरण १८

३२. सामुदायिक वनको अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन १८

कबुलियती वन विकास कार्यक्रम १९

३३. कबुलियती वन समूहको विधान तथा कार्ययोजना पुनरावलोकन (जीविकोपार्जन सुधार योजना समेत-मध्यवर्ती क्षेत्रमा समेत-एउटै क्लष्टरमा) १९

३४. कबुलियती वन सदस्यहरुको करेसाबारीमा तरकारिको बीउबिजन वितरण कार्यक्रम (२०० घरधुरीलाई) १९

३५. कबुलियती वनको लागि प्राविधिक सहयोग सेवा (वन प्राविधिक सहायकबाट) १९

३६. कबुलियती वनको बचत सङ्कलन, सहकारी गठनका लागि वित्त सहायक १९

३७. कबुलियती वनको लागि सामाजिक परिचालन सुपरिवेक्षण (डिभिजन सुपरभाईजरबाट) १९

३८. कबुलियती वनको नियमीत बैठक तथा पोष्ट फरमेसन लागि सामाजिक परिचालन सेवा (समूह परिचालन सहयोग-प्रति जिल्ला ८ जना, कार्य सम्पादनको आधारमा मासिक प्रगति अनुसार) २०

३९. जिल्ला सुपरभाईजर र समूह परिचालिकाको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम २१

जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम २१

४०. वन्यजन्तु उद्धारको लागि आवश्यक औजार/सामान खरिद २१

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

CamScanner

४१. वन्यजन्तुको बासस्थान विकासको लागि घाँसे मैदान व्यवस्थापन........ २१
४२. भीमफेदीस्थित हात्तिसार संग्राहलय सञ्चालन खर्च........ २१
४३. सालकको बासस्थान संरक्षण र विकास कार्यक्रम........ २१
४४. वन्यजन्तु उद्धारको लागि र्‍यापिड रेस्पोन्स टिम परिचालन........ २१
४५. WCCB ब्यूरो बैठक सञ्चालन........ २२
४६. Wall /Stone/Street site मा वन्यजन्तुको जनचेतनामूलक पेन्टिङ (सब डिभिजनमा, कार्यविधिमा उल्लेखित साईज र शब्द संख्या)........ २२
४७. हरेक सब डिभिजनमा वन वन्यजन्तु संरक्षणका लागि अधिकृतसहितको कर्मचारीटोलीको गस्ति परिचालन खर्च (सब डिभिजन मार्फत) १२ महिना........ २२
४८. गत आर्थिक वर्षमा खरिद भएका तथा पुराना वन्यजन्तु उद्धारका लागि सामाग्री मर्मत (नेट, पोर्टेबल केज आदि) २२
४९. घाईते तथा टुहुरा वन्यजन्तु उद्धारका लागि खरिद गरिएका पुराना केज मर्मत तथा सुधार तथा नयाँ केज खरिद २३
५०. वन्यजन्तुको औषधी तथा आहार खर्च........ २३
५१. उद्धार टोलीको लागि फिल्ड गियर खरिद........ २३
५२. उद्धार टोलीको लागि बिमा खर्च........ २३
५३. गत आर्थिक वर्षदेखि कार्यरत विशेषज्ञ भेटेनरी डाक्टरको पारिश्रमिक मकवानपुर र काठमाण्डौ (अधिकृतस्तर) २३
५४. भीमफेदीस्थित हात्तिसार संग्राहालयको लागि चौकिदार र माली........ २३
५५. वन्यजन्तु उद्धार तथा Darting तालिम (Darting सहितको, २० जना, ५ दिने-काठमाडौं, चितवन, मकवानपुर र टिकौली तालिम केन्द्रको कर्मचारीको लागि)........ २३
निजी तथा कृषि वन कार्यक्रम........ २५
५६. फलफुलका बिरुवा खरिद तथा वितरण........ २५
५७. धार्मिक वन समूहको गठन तथा हस्तान्तरण/नवीकरण........ २५
५८. कृषि वन व्यवस्थापन पद्धतिको कार्ययोजनाले सिफारिस गरेको स्थान र मोडलमा आधारित भई कार्यक्रम कार्यान्वयन........ २५
५९. गत/विगत आर्थिक वर्षमा भएको जडीबुटी खेती विस्तार क्षेत्रमा पुनःरोपणका लागि बिरुवा खरिद, गोडमेल तथा क्षेत्र विस्तार आदि........ २५
६०. प्राकृतिक रुपमा पाइने निगालो र लोक्ताको संरक्षण तथा प्राकृतिक पुनरुत्पादन........ २६
६१. प्राकृतिकरुपमा पाइने चिउरीको संरक्षण तथा प्राकृतिक पुनरुत्पादन व्यवस्थापन........ २६
६२. निजी कृषकको लागत सहभागितामा मोरिङ्गा खेती तथा प्रशोधन........ २६
६३. जडीबुटी खेती विस्तार........ २६

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

CamScanner

६४. दार पकेट क्षेत्रमा दार प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन २७
६५. मिनि चिडियाखाना स्थापना २७
६६. सामुदायिक वनको वन सम्वर्द्धन प्रणालीमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारी २७
६७. छतिवन/सीता अशोक वाटीका निर्माण तथा वासस्थान व्यवस्थापन २७
६८. सामुदायिक वन व्यवस्थापन गरी काठ/दाउरा उत्पादन २८
६९. सामुदायिक वनमा थिनिङ्ग कार्यको लागि सहयोग २८
७०. गत आर्थिक वर्षमा निजी तथा सामुदायिक वनमा मोसो बाँसको अध्ययन तथा अनुसन्धानको लागि स्थापना भएको प्लट व्यवस्थापन २९
७१. लौठ सल्लाको पात प्रशोधन उद्योगका लागि प्रविधि हस्तान्तरण २९
७२. वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिका लागि राहत वितरण २९
७३. अनुसन्धान अधिकृतका लागि मुद्दा अनुसन्धान/तहकिकात तथा दायरी खर्च (प्रति मुद्दा बढीमा रु १० हजार) . २९
खण्ड ख ३०
वातावरण संरक्षण तथा शहरी वन कार्यक्रम ३०
७४. जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण र अनुकूलनको लागि रामेछाप जिल्लाको सुख्खा क्षेत्रमा वृक्षारोपण ३०
७५. संवेदनशील जलाधार क्षेत्रको निजी जग्गाको भू उत्पादकत्व बढाउन फलफूल बिरुवा खरिद र वितरण (कार्यविधिमा तोकिएको प्रजाति मात्र) कार्यक्षेत्र भित्रका सबै जिल्लामा ३०
७६. शहर/नगर क्षेत्रमा वृक्षारोपण (५ फीट भन्दा अग्लो बहुवर्षीय बिरुवा खरिद र ढुवानी सहित) ३०
७७. वृक्षारोपण ३१
७८. जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको लागि क्षतिग्रस्त भूमि पूर्नउत्थान कार्यक्रम ३२
७९. गह्रा सुधार लगायतका भू संरक्षण तथा अन्य कार्य, सिद्धि विनायक मन्दिरको प्राङ्गणमा (माटो पुर्ने समेत) महालक्ष्मी न. पा. ९ ललितपुर ३२
८०. केन्द्रीय तथा हाईटेक नर्सरीमा गत आर्थिक वर्षमा उत्पादन भएका बहु वर्षीय बिरुवाहरुको संरक्षण ३२
८१. हाईटेक नर्सरी निर्माण/स्थापना (मकवानपुर र काठमाडौं) ३२
८२. हाईटेक नर्सरीको बेड निर्माण, कम्पाउण्ड तथा कार्यालय घर लगायतका निर्माण (बाह्रबिसे सिन्धुपाल्चोक र सालधारी सिलापत्र सा.व. साबिक-१ हाल बेलकोट गढी-१० नुवाकोट) ३३
८३. हाईटेक नर्सरी निर्माणका लागि वातानुकुलित, सेडघर र आवश्यक मेशिन तथा औंजार खरिद (बाह्रबिसे सिन्धुपाल्चोक र सालधारी सिलापत्र सा.व. साबिक-१ हाल बेलकोट गढी-१० नुवाकोट) ३३
८४. बाँसको बिरुवा खरिद तथा रोपण (२ वर्षे) ३३
८५. स्थानीय स्तरमा बाँसको राईजोम संकलन/खरिद तथा रोपण (समुदायिक वन र कबुलियती वन) ३३
८६. सामुदायिक वन, कबुलियती वन सार्वजनिक क्षेत्र, नदी उकास क्षेत्र/नदी किनार तथा निजी जग्गामा बाँसको कटीङ्ग बिरुवा खरिद, ढुवानी र रोपण (प्रति प्याकेज २ हजार गोटा) ३३

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

CamScanner

८७. नर्सरीमा मौज्दात रहेको महत्वपूर्ण प्रजातिका बहुवर्षीय बिरुवाको तयारी तथा व्यवस्थापन ३४
८८. गत आर्थिक वर्षमा सडक किनारमा रोपण क्षेत्रमा पुनःरोपण कार्यक्रम.. ३४
८९. शहरी वन व्यवस्थापन कार्यक्रम.. ३४
९०. संरक्षण पोखरी निर्माण र विभिन्न पानी पोखरी निर्माण ३४
९१. मंगलादेवी हरित बाल उद्यान योजना.. ३४
९२. पार्क निर्माण/गार्डेनिङ ३५
९३. वातावरणीय अध्ययनको प्रतिवेदन सम्बन्धी बैठक.. ३६
९४. वातावरण क्षेत्रसम्बन्धी अनुगमन तथा निरीक्षणका लागि वातावरण निरीक्षकको पारिश्रमिक........................ ३७
९५. कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.. ३७
९६. वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको कार्यन्वयनको अनुगमन तथा नियमन ३७
९७. आगलागी नियन्त्रणका लागि हरित स्वंयम् सेवक छनौट तथा नियुक्ति.. ३७
९८. हरित स्वंयम् सेवकका लागि फिल्ड गियर (ज्याकेट, हेल्मेट, जुत्ता ज्याकेटमा प्रस्टसँग डिभिजन वन कार्यालयको नाम प्रिन्ट गर्ने).. ३७
९९. हरित स्वंयम् सेवकको दुर्घटना बिमा.. ३८
१००. डिभिजन वन कार्यालयहरुमा हरित स्वंयम् सेवकलाइ वन डढेलो व्यवस्थापन तालिम ३८
१०१. हरित स्वंयमसेवक परिचालान खर्च (माघ १५ देखि असाढ १५ सम्म).. ३८
१०२. क्लष्टर लेभलमा सामुदायिक वन समूहहरुको वन डढेलो व्यवस्थापन संजाल निर्माण........................ ३८
१०३. वन डढेलो व्यवस्थापन तथा वन डढेलो नियन्त्रणको लागि वन डढेलो व्यवस्थापन नियन्त्रण संजाल परिचालन खर्च (खाजा, पानी, इन्धन, प्राथमिक उपचार आदि).. ३८
१०४. जैविक विविधता सूचना केन्द्र टिकौलीको हेरचाह तथा सुरक्षाको लागि चौकिदार (व्यक्ति परामर्श)............. ३९
१०५. जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण र अनुकूलनको लागि रामेछाप जिल्लाको सुख्खा क्षेत्रमा तारबार सहितको वृक्षारोपण क्षेत्रमा हेरालु १२ महिनाको लागि.. ३९
१०६. केन्द्रीय तथा हाईटेक नर्सरी सञ्चालनका लागि वार्षिक रुपमा तालिम प्राप्त नर्सरी नाईकेको पारिश्रमिक......... ३९
१०७. वातावरण संरक्षण तथा सरसफाईका लागि युवा विद्यार्थी, महिला समूह, आमा समूह, वन समूह लगायतलाई समावेश गरी स्वयम् सेवक परिचालन ३९
१०८. कार्यक्रम सञ्चालन खर्च.. ४०
१०९. ललितपुर कर्मनाशा खोला प्रदूषणमुक्त अभियान विशेष कार्यक्रम (सामुदायिक महिला विकास केन्द्र नेपालको सहकार्यमा).. ४०
११०. सम्बन्धित संस्थाको सहकार्यमा धार्मिक/ऐतिहासिक/पर्यटकीय/पुरातात्विक महत्वका स्थानहरुलाई प्रदूषणमुक्त गर्न सरसफाई अभियान संचालन.. ४०

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

CamScanner

१११. चित्तल संरक्षणका लागि वन विज्ञान अध्ययन संस्थान हेटौंडामा प्लास्टीक जन्य लगायतका फोहर सरसफाइ कार्यक्रम.......... ४०
११२. प्रदेशस्तरीय निजी वन पुरस्कार.......... ४१
११३. शहरमा जोखिमयुक्त रुखहरुको व्यवस्थापन.......... ४१
११४. सचेतनाको लागि प्रचार प्रसार.......... ४१
११५. सब डिभिजनको कार्यक्षेत्रको बजारमा वातावरण सरसफाई कार्यक्रम (त्रैमासिक रुपमा).......... ४१
११६. वन, वातावरण,जलाधार तथा जलवायुसम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवस/समारोह/सप्ताह.......... ४१
११७. बिपन्न समुदायलाई लागत अनुदानको आधारमा सुधारिएको चुल्हा (ग्रिन वे स्मार्ट स्टोभ) बाह्रबिसे न.पा. सिन्धुपाल्चोक.......... ४२
खण्ड ग.......... ४३
भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रम.......... ४३
आकस्मिक विपत व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रम-सबै जिल्ला.......... ४३
११८. आकस्मिक विपद व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनीकरण (तारजाली खरिद समेत).......... ४३
विपत जोखिम न्यूनीकरण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन.......... ४३
११९. पहिरो तथा गल्छी उपचार.......... ४३
१२०. खहरे नियन्त्रण.......... ४४
१२१. बायोइन्जिनिरिंग खोलाकिनार संरक्षण.......... ४५
१२२. स्थान विशेष भू-तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रमहरु.......... ४६

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

पृष्ठभूमि

वागमती प्रदेश अन्तर्गत वन तथा वातावरण मन्त्रालय र मातहतमा रहेका विभिन्न निकायहरुले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि विनियोजित भएको बजेटको परिधिभित्र रहेर स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने गरी यो कार्यविधि तयार गरिएको छ । ती विभिन्न कार्यक्रमहरु मध्ये भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रम, राष्ट्रिय वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम र वातावरण संरक्षण तथा शहरी वन कार्यक्रम प्रभावकारी ढङ्गले सम्पादन भएमा त्यसबाट प्राप्त हुने प्रतिफल समेत गुणस्तरीय भई आशातीत उपलब्धी हासिल गर्न सकिन्छ ।कार्यक्रम प्रभावकारी ढङ्गले तोकिएको गुणस्तरमा सम्पादन गर्न कार्यक्रम सम्पादन गर्ने निकायहरुबीच एकै खालको कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रियामा साझा बुझाई रही सम्पादन हुनुपर्ने सर्वमान्य सिद्धान्त हो ।अतः स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी अधिकतम उपलब्धी हाँसिल गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकाय/सेवा प्रदायकहरुलाई कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजता र एकरुपताको लागि यो कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि तयार भएको छ । यो कार्यविधि सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४, प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७६, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा नियमावली, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७६, विनियोजन ऐन, २०८०-र बजेट कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित संघीय सरकार र वागमती प्रदेश सरकारले जारी गरेका अन्य निर्देशिकाको हकमा सोही बमोजिम हुने अन्यथा यस कार्यविधि अनुसार गर्नेगरी वन तथा वातावरण मन्त्रालयले यो कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८० स्वीकृत गरी जारी गरेको छ ।

कार्यविधिको सामान्य मार्गदर्शन

- वागमती प्रदेश आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को विनियोजित बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शनको हुबहु पालना गर्नुपर्नेछ ।
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्वीकृत नर्मस, जिल्ला दररेट, आर्थिक ऐन, नियम खर्चको मापदण्ड बमोजिम कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।
- अध्ययन, अनुसन्धान गरिने क्रियाकलापहरुका लागि सम्बन्धित विषय विशेषज्ञहरुको सहयोगमा कार्य क्षेत्रगत शर्त (Terms of Reference, TOR) र लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत गराई संघ तथा प्रदेशको प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीमा भएको प्रावधान अनुसार गर्नुपर्दछ ।
- यो कार्यविधिले नसमेटेको तर वन तथा भू संरक्षण विभागको स्वीकृत कार्यविधिमा उल्लेख भएका क्रियाकलापहरु सोही बमोजिम सञ्चालन गर्न सकिने छ ।
- प्रदेश र संघबाट जारी भएको कार्यविधिमा समेत उल्लेख नभएका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नु पर्दा सम्बन्धित निकायबाट कार्यविधि तयार पारी मन्त्रालयबाट स्वीकृत गराई सञ्चालन गर्न सकिने छ ।
- यस कार्यविधिमा मिल्दोजुल्दो कृयाकलापहरुलाई एकीकृत गरी साझा कार्यविधि तयार गरिएको छ र सोही बमोजिम प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

वागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

- कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्ने क्रममा कुनै समस्या उत्पन्न भई तीन महले तालिका सहित पेश हुन आएमा मन्त्रालयले औचित्यताको आधारमा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. यो कार्यविधिको नाम कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८० रहेको छ ।

२. यो कार्यविधि आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्बियनका लागि लागू हुनेछ ।

परिभाषा

बिषय वा प्रसँगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

क. "कार्यविधि" भन्नाले प्रदेश सरकार, बागमती प्रदेश वन तथा वातावरण मन्त्रालयको भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रम, राष्ट्रिय वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम र वातावरण संरक्षाण तथा शहरी वन कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न तयार भई स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यविधिलाई सम्झनुपर्छ ।

ख. "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश सरकार, बागमती प्रदेश, वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई सम्झनुपर्छ ।

ग. "निर्देशनालय" भन्नाले वन निर्देशनालय बागमती प्रदेश सम्झनुपर्छ ।

घ. "सम्बन्धित निकाय वा कार्यालय" भन्नाले मन्त्रालयद्वारा कार्यक्रम सञ्चालन तथा कार्यान्वयन गर्न तोकिएको सरकारी निकायलाई सम्झनुपर्छ ।

ङ. "महाशाखा" भन्नाले वन तथा वातावरण मन्त्रालयको महाशाखा सम्झनुपर्छ ।

च. "कार्यालय" भन्नाले वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गत स्थापना भएका खर्च गर्ने अख्तियारी प्राप्त विषयगत कार्यालयहरु सम्झनुपर्छ।

छ. "स्थानीय तह" भन्नाले कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने स्थानको महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका वा गाउँपालिका सम्झनुपर्छ।

ज. "वन समूह" भन्नाले सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह वा कबुलियती वन उपभोक्ता समूह वा धार्मिक वन उपभोक्ता समूह सम्झनुपर्छ ।

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

खण्ड क

राष्ट्रिय वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम

सरकारद्वारा व्यवस्थित वन विकास तथा व्यवस्थापन

१. बीउ स्टयाण्डको व्यवस्थापन गरी बीउ सङ्कलन र भण्डारण

विगतमा विभिन्न जिल्लाहरुमा स्थापना भएका Seed Stand/Seed Orchard हरुबाट वनजन्य रुख एवम् बहुउपयोगी प्रजातिको गुणस्तरयुक्त बीउ उत्पादन गर्न र त्यस्ता बीउको स्रोतको संरक्षण गर्न स्थापना गरिएका Seed Stand/Seed Orchard हरुको संरक्षण एवम् सुधार गर्न तथा Seed Stand नभएका जिल्लामा स्थापना समेतको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ । यस शीर्षक अन्तर्गत विनियोजित रकम उक्त Seed Stand को व्यवस्थापन/स्थापनाको लागि वन गणना गरी माउ रुख छनौट, नक्साङ्कन, बीउ सङ्कलन गर्नुपर्ने, फेमिली अनुसार अलग अलग बीउ उत्पादन, Seed Stand को लागि क्षेत्र छनौट, झाडी सफाई, डिजाइन, ले-आउट, फेन्सिङ, टयागिङ, वृक्षारोपण, हेरचाह, अनुगमन, होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण र स्थापना एवम् त्यस्तो कार्यमा खटिने कर्मचारीको लागि नियमानुसार पाउने दैनिक भ्रमण भत्ता लगायतका क्रियाकलापमा खर्च गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् प्रतिवेदनमा सञ्चालन भएको कार्यक्रमहरुको फोटो, लागत अनुमान र खर्चको बिल भर्पाई, GIS नक्शा सहितको Seed Stand व्यवस्थापन/स्थापनाको विस्तृत प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । यो कार्य डिभिजन वन कार्यालय वा सब डिभिजन अन्तर्गतका प्राविधिक कर्मचारीको सहयोग र सहजीकरणमा सम्पन्न गरिनेछ। कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थानमा सो सम्बन्धी सम्पूर्ण विवरण सहितको होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण गर्नु पर्नेछ । Seed Stand बाट सङ्कलन गरिएको बीउको Viability कायम हुने गरी सुरक्षित भण्डारण गर्नुपर्नेछ । उत्पादित बीउको विवरण वन निर्देशनालय र मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ । यो कार्यको अनुगमन कार्यालय प्रमुख वा निजले खटाएको अधिकृत स्तरको प्राविधिक कर्मचारीबाट गर्नुपर्नेछ।

Seed Stand बाट बीउ सङ्कलनको रिपोर्टिङ्ग Format

सि नं	जिल्ला	नाम, ठेगाना र जि पि एस लोकेशन	क्षेत्रफल	माउ रुख संख्या	प्रजाति	सङ्कलित बीउको परिमाण	सङ्कलन गर्दा लागेको श्रमदिन	कैफियत

यस कार्यक्रम अन्तरगत तपसिल बमोजिमका कृयाकलापहरु रहेका छन् :

- बहुमूल्य प्रजातिको साविकको बीउ स्टयाण्डको व्यवस्थापन गरी बीउ सङ्कलन र भण्डारण (कम्तीमा ०.५ हे.)
- सब डिभिजन वन कार्यालयको सहकार्यमा विगतमा TISC बाट सञ्चालित Seed Stand र BSO को व्यवस्थापन गरी बीउ सङ्कलन (मानेडाँडा सा.व. काभ्रे ओखर, कुमरोज १ र ९ चितवन सिमल, राप्ती हेटौंडा मकवानपुर सिसौ, स्याउले ९ सिन्धुपाल्चोक लप्सी, चतुर्मुखी सा.व. खयर, ठिंगन मकवानपुर चिउरी, चित्लाङ ८ मार्खु ७ ओखर, जुटपानी ९ चितवन सतिसाल, कुम्पुर ३ मझिमटार टाँकी)

बागमती प्रदेश वन तथा वातावरण ... हेटौंडा

CamScanner

२. चुरे तथा मध्य पहाडमा हैसियत बिग्रेको जमीन पुनरुत्थानको लागि गत आर्थिक वर्षमा स्थापना गरिएको प्लटको ब्यवस्थापन/अध्ययन तथा अनुसन्धान

यस कार्यक्रममा चुरे तथा मध्य पहाडमा रहेका हैसियत बिग्रिएको एवम् क्षतिग्रस्त, भू-क्षय भएका, अतिक्रमणको चपेटामा परी वनको रुप परिवर्तन हुन खोजेको वन क्षेत्र पहिचान गर्नुपर्दछ । पहिचान भएका क्षेत्रहरुमा पुनरुत्थानका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्नु पूर्व त्यस क्षेत्रलाई पूर्णरुपले सुरक्षित हुने गरी तारबारको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । पुनरुत्थानका कार्यक्रममा भू-संरक्षणका कार्यहरु सञ्चालन सँगै सो क्षेत्रलाई समय समय/वर्षेनी/वा निश्चित समयमा अनुगमन गरी आयमूलक तथा सुख्खा सहन सक्ने तथा चाडो हुर्कने रुख बिरुवाहरु लगाउनु पर्नेछ । सकेसम्म सो क्षेत्रको कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व र पछि पनि फोटो लिन सकिने गरी एक निश्चित स्थानको छनौट गरी त्यसलाई अभिलेखमा राख्नुपर्दछ । यो शीर्षकको रकम प्लट स्थापनाको लागि क्षेत्र छनौट, सर्भे, तारबार, रोपण गरिने बिरुवा खरिद, ढुवानी, रोपण, होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण र स्थापना, अनुगमन लगायतका क्रियाकलापहरुमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गरिने छ । यो कार्यक्रम नदी उकास जग्गामा बीउ छर्ने कार्यक्रम जस्ता क्षतिग्रस्त भूमि पुनरुत्थान गर्ने अन्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको क्षेत्रमा मिलाएर गर्न सकिन्छ । कार्यसम्पन्न भए पश्चात् तारबार भएको क्षेत्रको GPS नक्सा सहितको सञ्चालित क्रियाकलापहरुको फोटो, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ।

३. सल्लाको वनलाई चौडापाते वनमा रुपान्तरण गर्ने सम्बन्धी अनुसन्धान प्लट स्थापना र अध्ययन (Experimental Design) सहित

उपभोक्ताको चाहाना र आवश्यकता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै विभिन्न जिल्लाहरुमा सल्लाको वनलाई चौडापाते वनमा रुपान्तरण गर्ने कार्यहरु सिकाईजन्य हिसाबले अगाडि बढाईएको छ । यसै सिलसिलामा सल्लाको वनमा प्लट स्थापना गरी अनुसन्धानमूलक हिसाबबाट अध्ययन गर्दै निष्कर्षमा पुग्ने उद्देश्यका साथ यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो ।यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सापेक्ष रुपमा सल्लाको वन भएको क्षेत्रमा सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयबाट उपभोक्ता समूह परिचालन गरी उपभोक्ताबाट सल्लाको वनलाई चौडापाते वनमा रूपान्तरण गर्ने निर्णय भई सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयबाट प्रस्ताव अनुमोदन भएमा त्यस्तो वन क्षेत्रमा अनुसन्धान प्लट स्थापना गरिनेछ । प्लट स्थापना गर्दा अनुसन्धानको स्वीकृत Protocal तयार गरी डिभिजन वन कार्यालय र समूहबाट समेत स्वीकृति लिईनेछ। प्लटमा गरिने वनसम्बन्धी क्रियाकलापहरु (Silvicultural Treatments) त्यसबाट प्राप्त हुने सम्भावित उपज समेतको विस्तृत नापजाँच लागत समूह प्रतिनिधि र डिभिजन वन कार्यालयको सहयोग र समन्वयमा सम्पादन गरिनेछ । यो कार्यक्रम क्रमागत हिसाबले सञ्चालन गर्नु पर्ने हुँदा आवश्यक पर्ने बजेट नियमित रुपमा उपलब्ध गराउने हिसाबबाट कार्यक्रम तय गरिनेछ । वन सम्वर्द्धन कार्यहरु (कटान, मुछान, ढुवानी, घाटगद्दी आदि) समूहसँग सम्झौता गरी समूह मार्फत गराईनेछ । प्लट स्थापना, रुखको नापजाँच, उत्पादित वन पैदावारको नापजाँच, वनस्रोत सर्वेक्षण जस्ता प्राविधिक कार्यहरु कार्यालयबाट सोझै वा स्रोत व्यक्तिको सहयोग लिन सकिनेछ । स्वीकृत नर्मस्को आधारमा लागत अनुमान तयार गरी कार्यालयबाट स्वीकृत गराई कार्य आरम्भ गरिने छ ।

४. बरण्डाभार वन संरक्षण क्षेत्रमा Core area र Fringe area (सामुदायिक वन/कबुलियती वन) सीमानामा अग्निरेखा निर्माण/मर्मत

वन क्षेत्रमा लाग्ने डढेलो नियन्त्रण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि डढेलोको प्रकोप बढी भएको बरण्डाभार वन संरक्षण क्षेत्रको Core area र Fringe area तथा उक्त क्षेत्रसँग जोडिएका सामुदायिक वनको सीमानामा अग्निरेखा निर्माण, मर्मत संभार र सरसफाईका लागि यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो। अग्निरेखा layout गरि अग्निरेखामा परेका रुखहरुको नियमानुसार छपान,कटान गरि ठूटा समेत उखेली अग्निरेखा निर्माण

Scanned with CamScanner
CamScanner

गर्नुपर्नेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम यस कार्यमा प्रयोग गरिने मेशिनको भाडा, ज्यामी खर्च, खटिने कर्मचारीको लागि खाना, खाजा, इन्धन, सञ्चार आदिमा खर्च गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् मर्मतसंभार तथा सरसफाई र निर्माण गरिएको अग्निरेखा लगायतका क्रियाकलापको फोटो, खर्चको बिलभर्पाई सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने छ ।

५. अघिल्लो वर्ष बनेका सिमसार व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन

यसको लागि अघिल्लो वर्ष बनेका सिमसार व्यवस्थापन योजना बमोजिम डिभिजन वन कार्यालयले लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।यस कार्यको कार्यान्वयन पश्चात् प्रतिवेदन तयार गरी वन निर्देशनालय र मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

६. वन क्षेत्रमा सम्वृद्धि वृक्षारोपण कार्यक्रम

यस कार्यक्रम अन्तर्गत वन क्षेत्र, अतिक्रमित क्षेत्र, गाउँमा भएका सार्वजनिक पर्ति जग्गा एवम् नदी उकासबाट प्राप्त जग्गा, हैसियत बिग्रेको (२० प्रतिशत भन्दा कम छत्र घनत्व भएको) वन क्षेत्रमा प्राकृतिक पुनरोत्पादन प्रवर्द्धन/स्थानीय प्रजातिको मात्र वृक्षारोपण गर्नुपर्नेछ। यो कृयाकलापमा विनियोजित रकम झाडी सफाई, पुनरोत्पादन प्रवर्द्धन, वृक्षारोपण र जैविकवार लगाउने कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ।खुल्ला चरिचरण क्षेत्रभई जैविकबारबाट मात्रै संरक्षण गर्न नसक्ने भएमा कम खर्च हुने गरी काडेतार लगायत मेश वायरबाट घेरबार गर्न सकिनेछ तर सम्भव भएसम्म जैविकबारलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ। वृक्षारोपण क्षेत्रको नक्सासहितको सम्पूर्ण विवरण, वृक्षारोपणको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवम् सदुपयोगको लागि गरिने कार्यहरुको विस्तृत विवरण उल्लेख गर्नुपर्दछ । वृक्षारोपण संरक्षणको लागि बारबेरा गर्दा सकेसम्म स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने जैविकबारहरु जस्तै: सजिवन, निलकाँडा, थाँस, केतुके आदिको प्रयोग गर्नुपर्दछ र आवश्यकता अनुसार वन हेरालुको समेत व्यवस्था मिलाउन सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भएपश्चात् वृक्षारोपणसम्बन्धी तथ्याङ्कहरु भएको होर्डिङ्ग बोर्ड तयार गरी सो क्षेत्रमा राख्नुपर्नेछ ।

७. गत्लाङ क्षेत्रमा डढेलोले क्षतिग्रस्त वन क्षेत्र व्यवस्थापन

रसुवा जिल्लाको गत्लाङ क्षेत्रमा विगत १४ वर्ष अगाडि डढेलोले क्षति गरेको वन क्षेत्रको पुनर्स्थापनाको लागि यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो ।यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा वन डढेलोले क्षति गरेको रुखहरुको लगत लिने कार्य, आर्थिक हिसावले उपयोगी रुखहरुको कटान मुछान, ढुवानी तथा चिरान लगायतका कार्यहरु गर्न सकिनेछ। चिरान कार्यलाई सहज बनाई उपयोगी काठहरु मात्र बजारिकरण गर्ने उद्देश्यले प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन, नियमावली अनुसार पोर्टेबल स:मिल खरिद गरी सामुदायिक वनहरुसँगको सहकार्यमा सञ्चालन गर्न सकिनेछ । ढलापडा तथा आर्थिक हिसावले काम नलाग्ने, वन डढेलोको जोखिम बढाउने जस्ता ज्वलनशील पदार्थहरुलाई वन क्षेत्रबाट हटाउने तथा वन पुनस्थापनाका लागि प्राकृतिक पुनरुत्पान प्रवर्द्धन/वृक्षारोपण कार्यमा समेत खर्च गर्न सकिनेछ।यस कार्यका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्न सकिनेछ ।कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् रुखहरुको विवरण, उत्पादित काठ दाउराको परिमाण, कार्यक्रम संचालन स्थलको अघि र पछिको फोटो सहितको प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालय तथा वन निर्देशनालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

८. अतिक्रमण नियन्त्रणका लागि वन सिमाङ्कन

राष्ट्रिय वन (सरकारद्वारा व्यवस्थित वन, सामुदायिक वन, कबुलियति वन, धार्मिक वन) र निजी जग्गा बीच सिमाना विवाद देखा परेकोले वन संरक्षण एवम् व्यवस्थापनमा कठिनाई उत्पन्न हुन गएको छ । यसरी सिमाना विवादको निरुपण गर्न कानूनी रुपमै जिल्ला स्थित मालपोत, नापी कार्यालय, वन समूह, डिभिजन वन

बागमती प्रदेश, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

कार्यालय र आवश्यक परेको स्थानमा सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय तहहरुको समेत सहयोगमा स्थलगत निरीक्षण गर्ने, सर्वपक्षीय छलफल गर्ने र अमिनको सहयोगमा विवादित कित्ताहरुमा फिल्ड ट्रायल चेक गरी विवाद समाधान गर्नुपर्ने तथा आवश्यक परेमा सुरक्षा फौज परिचालन, नियमानुसार लाग्ने नापी कार्यालयको राजश्व, सौधसीमाना छुट्टाउन आवश्यक पर्ने पोल तथा अन्य सामाग्री लगायतका कार्यमा यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यसम्पन्न भए पश्चात् प्रतिवेदनको साथमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दाका फोटोहरु, कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थलको जिपिएस प्वाईन्ट, निर्णय समेत समावेश गरी पेश गर्नुपर्नेछ । यस कार्यको लागि डिभिजन वन कार्यालय र सब डिभिजन वन कार्यालयले आवश्यक प्राविधिक सहयोग गर्नेछ ।

९. सामुदायिक वन क्षेत्र भित्रका पानीको मूल वरिपरिको जलाधार क्षेत्र संरक्षण (सब डिभिजन मार्फत पानी टयाङ्की, पोखरी र प्रजाति रोपण)

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य सामुदायिक वन क्षेत्र भित्रका प्राकृतिक रुपमा रहेको पानीको मूल वरिपरिको क्षेत्र संरक्षण तथा मर्मतका लागि मार्फत जलभरण क्षमता बढाउने र पानीको सतह बढाई सुख्खा याममा पानीको उपलब्धता बढाउने भएकोले सामुदायिक वन क्षेत्र भित्रका पानी मुहानहरुलाई संरक्षण तथा मर्मत गरिने छ ।

यस कार्यक्रममा निम्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिने छन् ।

- प्राकृतिक रुपमा रहेको पानीको मूल वरिपरिको क्षेत्र संरक्षण तथा मर्मत
- हरियाली प्रवर्द्धन

१०.रणनीति/ऐन/नियमावली/कार्यविधि/अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य

रणनीति/ऐन/नियमावली/कार्यविधि/अध्ययन तथा-अनुसन्धान जस्ता कार्य देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. सम्बन्धित विषय विशेषज्ञहरुको सहयोगमा कार्य क्षेत्रगत शर्त (Terms of Reference, TOR) र लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत गर्ने ।
२. प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीमा भएको प्रावधान अनुसार परामर्शदाता कम्पनी, फर्म तथा व्यक्तिको छनौट गरिनेछ ।
३. छनौट भएका कम्पनी, फर्म तथा व्यक्तिहरुसँग स्वीकृत कार्य सूची बमोजिम कार्य गर्ने गरी सम्झौता गरिनेछ ।
४. सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी परामर्शदाता कम्पनी, फर्म वा व्यक्तिले मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरी प्रस्तुतिकरण गर्ने र प्रस्तुतिकरणका समयमा वा अन्य माध्यमबाट प्राप्त पृष्ठपोषण समावेश गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।
५. कार्यसूची अनुसारको प्रतिवेदन प्राप्त भए पश्चात् सम्झौता बमोजिमको रकम भुक्तानी गर्ने ।

११.त्रैमासिक वन सुरक्षा तथा समन्वय बैठक

जिल्लाको वन-वन्यजन्तु संरक्षणको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन जिल्लाका सुरक्षा निकाय र सरोकारवालाहरु बीच निरन्तर समन्वयले ठूलो भूमिका खेल्दछ । सोही कुरालाई मध्येनजर गर्दै त्रैमासिक रुपमा वन सुरक्षा बैठक तथा समन्वय बैठकको कार्यक्रम राखिएको हो । वन सुरक्षा तथा समन्वय बैठक सञ्चालन गर्दा डिभिजनल वन अधिकृत, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाली सेना र राष्ट्रिय अनुसन्धानका प्रमुखहरु, सरकारी वकिल, राष्ट्रिय निकुञ्ज/संरक्षण क्षेत्र जोडिएको जिल्लाहरुको हकमा तत् राष्ट्रिय निकुञ्ज/संरक्षण क्षेत्रको प्रमुख तथा प्रतिनिधि र वन्यजन्तु चोरी शिकारी नियन्त्रण समिति भएकोमा

सोको प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।यो शीर्षकको रकम बैठक भत्ता, खाजा, खाना, सञ्चार, स्टेशनरी लगायतमा खर्च गर्न सकिनेछ ।कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् प्रतिवेदनमा बैठकमा उपस्थिति विवरण, माइन्युट/निर्णय, फोटो एवम् खर्च बिल भर्पाई सहितको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ ।

१२.केन्द्रीयस्तर तालिम/गोष्ठी

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम दैनिक भ्रमण भत्ता, प्रशिक्षण भत्ता, समन्वय भत्ता, स्टेशनरी, तालिम सामग्री, सेसन फि, हेण्डआउट, खाजा, यातायात खर्च, इन्धन, हलभाडा, गाडीभाडा, सञ्चार, प्रतिवेदन लेखन लगायतमा प्रचलित ऐन, नियम, नर्मस् र प्रदेश खर्चको मापदण्ड, २०७८ को परिधिभित्र रही लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ।कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् तालिम सञ्चालन मिति, स्थान, पाठ्यक्रम तथा छलफलका विषयहरु, सहभागीको नामावली, उपलब्धी, पृष्ठपोषण र भए गरेको खर्चको बिल भरपाईहरु समेतको प्रतिवेदनमा पेश गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम सञ्चालनमा प्रशिक्षण केन्द्रका प्रशिक्षक एवम् आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयका विज्ञहरुलाई समेत प्रशिक्षकको रुपमा बोलाई सार्वजनिक खरिद ऐन, नियामावली बमोजिम सेवा प्रदायक समेतबाट सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

यस अन्तरगत निम्न तालिम/गोष्ठीहरु रहेका छन:

- कानुनी कार्यविधि तालिम (७ दिन)अधिकृत (छैठौं,सातौं,आठौं) र रेञ्जर स्तरीय
- वातावरणीय परीक्षण सम्बन्धि तालिम (७ दिन)अधिकृत (छैठौं, सातौं, आठौं) र रेञ्जर स्तरीय
- QGIS/Google earth engine सम्बन्धि तालिम (१० दिन) २० जना
- कार्यस्थलमा हुने लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी(१ दिने मन्त्रालयस्तर) कार्यालय प्रमुखस्तर
- तथ्याङ्क विश्लेशणको लागि R Software सम्बन्धि तालिम (७ दिन, २० जना
- सार्वजनिक खरिद प्रकृया र दाखिला सम्बन्धी तालिम(७ दिन, २० जना)
- GPS Handaling तथा Mapping र वन स्रोत सर्वेक्षण सम्बन्धी तालिम (७ दिन)
- वन्यजन्तु उद्धार तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम(७ दिन) २० जना
- गैह्रकाष्ठ वन पैदावारको स्रोत सर्वेक्षण सम्बन्धी तालिम (७ दिन) २० जना
- सेवा कालिन तालिम (३० दिन)(वन रक्षक र फरेष्टरका लागि)
- दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारी एवम् कार्यान्वयन सम्बन्धि तालिम (कर्मचारीको लागि)
- कार्यालय प्रमुखका लागि पुनर्ताजगी तालिम(पूर्व कर्मचारी/विज्ञ स्रोत व्यक्ति रहने गरी)

१३.डिभिजन/सब डिभिजनस्तरका तालिम/गोष्ठि/बैठक/अध्ययन भ्रमण

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम दैनिक भ्रमण भत्ता, प्रशिक्षण भत्ता, समन्वय भत्ता, स्टेशनरी, तालिम सामग्री, सेसन फि, कार्यपत्र, खाजा, यातायात खर्च, इन्धन, हलभाडा, गाडी भाडा, सञ्चार, प्रतिवेदन लेखन लगायतमा प्रचलित ऐन, नियम, नर्मस् र प्रदेश खर्चको मापदण्ड, २०७८ को परिधिभित्र रही लागत अनुमान स्वीकृत गराई कार्यक्रम गर्न सकिने छ।कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् कार्यक्रम सञ्चालन मिति, स्थान, पाठ्यक्रम तथा छलफलका विषयहरु, सहभागीको नामावली, उपलब्धी, पृष्ठपोषण र भए गरेको खर्च बिल भरपाईहरु समेतको प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम सञ्चालनमा स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने विषयका विज्ञहरुलाई समेत प्रशिक्षकको रुपमा बोलाई गर्न सकिनेछ । जनचेतनासम्बन्धी कार्यहरु सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्यको अनुभव भएका गैह्रसरकारी संस्था वा अधिकारवादी संस्थाबाट गराउन सकिनेछ ।

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल
CamScanner

यस अन्तरगत निम्न तालिम/गोष्ठि/बैठक/अध्ययन भ्रमणहरु रहेका छन:

- जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समिति र सरोकारवालाको सहभागितामा डिभिजनस्तरीय कार्यक्रम समन्वय बैठक
- सब डिभिजनस्तरमा अपराध नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालनको लागि सचेतना गोष्ठी (सम्वन्धित सब-डिभिजन मार्फत, पुष-माघ र बैशाख-जेठमा)
- सब डिभिजनको सहजिकरणमा स्थानीय तह र समुदायद्वारा व्यवस्थित वन समूहहरुको सहभागितामा सब डिभिजनस्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी (पुष मसान्तभित्र)
- डिभिजनस्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी (माघ महिनाभित्र)
- वन तथा वातावरण तर्फको वार्षिक योजना तर्जूमा गोष्ठी (निर्देशनालयस्तर)
- वन तथा वातावरण तर्फको वार्षिक तथा त्रैमासिक प्रगति समीक्षा गोष्ठी (वन निर्देशनालयस्तर)
- जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समिति र सरोकारवालाको सहभागितामा डिभिजन स्तरीय वार्षिक प्रगति समिक्षा गोष्ठी
- सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ मार्फत डिभिजन स्तरमा सा.व.उ.स.हरुको वार्षिक प्रतिवेदन तयारी, लेखापरिक्षण तथा सुशासन अभिवृद्धिको लागि सहजिकरण तथा सचेतना गोष्ठी
- सामुदायिक वन समूहका पदाधिकारीहरुलाई लेखा तथा अभिलेख व्यवस्थापन तथा माइन्युट लेखन तालिम
- सब डिभिजनस्तरमा सा.व.उ.समूहसँग त्रैमासिक समन्वय बैठक
- सामुदायिक वनका सदस्यहरुको भ्रमण (जिल्लाभित्र/जिल्ला बाहिर)
- कबुलियती वन समूहका सदस्यहरुलाई लेखा तथा अभिलेख व्यवस्थापन तथा माइन्युट लेखन तालिम
- गैरकाष्ठ वन पैदावार तथा जडीबुटी व्यापार प्रवर्द्धन तथा मूल्य अभिवृद्धिका लागि सङ्कलक/उत्पादक र व्यवसायी बीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम
- जडीबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन तालिम
- दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि तालिम (समूहका पदाधिकारी र जनप्रतिनिधिलाई)
- दिगो वन व्यवस्थापन कार्यविधि अनुसार कार्ययोजना तयारी एवं कार्यान्वयनको लागि तालिम (समूहका पदाधिकारी र श्रमिकहरुलाई) बैठक
- स्थानीय तह र सामुदायिक वन समूह संग समन्वय बैठक
- कबुलियती वन विकासका लागि समन्वय गोष्ठी(वन निर्देशक, डि.एफ.ओ., पशु सेवा विज्ञ केन्द्र प्रमुख -को उपस्थितिमा)
- सब डिभिजन स्तरमा कबुलियती वन समूहसंग त्रैमासिक समन्वय बैठक

१४.कार्यक्रम सञ्चालन खर्च

कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा आईपर्ने भैपरी खर्च गर्ने प्रयोजनकोलागि यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम राष्ट्रिय वन संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा आवश्यक पर्ने खाजा/खाना, पानी, वन्यजन्तु उद्धारको क्रममा हुने खर्च(वन्यजन्तुको आहारा, उद्धार सामाग्री, औषधी, भाडा आदि), प्राथमिक उपचार, गाडी भाडा, फिल्ड गियर आदि कृयाकलापहरुमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

१५.फिल्डमा कार्य सञ्चालनको क्रममा हुन सक्ने तत्काल उद्धार र प्राथमिक उपचार कार्यक्रम
वन तथा वातावरण मन्त्रालय र मातहतका कर्मचारीहरु सरकारी कामकाजको सिलसिलामा दुर्घटना वा अन्य कारणले अस्वस्थ हुन गएमा निज कर्मचारीहरुलाई तत्काल उद्धार गरी सुविधा सम्पन्न अस्पतालसम्म पुऱ्याउने खर्च यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकमबाट गर्न सकिनेछ।
१६.बरामदी वन पैदावार तथा मालवस्तुको ढुवानी खर्च (डिभिजनस्तर)
वन अपराध नियन्त्रण कार्यबाट बरामद भएको मालवस्तु व्यवस्थापनका लागि ढुवानी भाडा, लोड अनलोड, सङ्कलन तथा ओसारपसार लगायतका काममा यो रकम खर्च गरिनेछ ।

१७.सब डिभिजनमा विद्यार्थी इको क्लब सञ्चालन (पूराना ईको क्लबको सञ्चालन समेत प्रति मावि रु १० हजारको दरले)/ ईको क्लब गठन तथा सञ्चालन
डिभिजन वा सब डिभिजन अन्तरगत पर्ने सामुदायिक विद्यालयहरुमा माध्यमिक उच्च माध्यमिक स्तरमा/ अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई वन, वातावरण सम्बन्धी सचेतनाको लागि नयाँ ईको क्लब गठन तथा सञ्चालन तथा पुराना ईको क्लबको सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो । विद्यालय छनौट गर्दा हरेक सब-डिभिजनमा पर्ने गरी सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । यो शीर्षकको रकम इको क्लब गठन र संचलनको क्रममा हुने बैठक, वन वातावरण सम्बन्धी भित्ते पत्रिका प्रकाशन, हाजिरी जवाफ, वक्तित्वकला, न्याली, स्टेशनरी, ब्यानर, दिवसको अवसरमा क्लबबाट हुने वृक्षारोपण, कक्षा सञ्चालन-लगायतका कृयाकलापहरुमा खर्च गर्न सकिने छ। खर्चको विवरण विद्यार्थीहरु माझ सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।
१८. रेडियो मार्फत वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण/व्यवस्थापन सूचना प्रवाह (डिभिजनस्तर)
यो कार्यक्रममा विनियोजित रकम वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण र व्यवस्थापनमा गर्नुपर्ने कुराहरु, गर्न नहुने कार्यहरु, वन वन्यजन्तु अपराध नगर्न सूचना एवम् अपराध गरेमा हुने दण्ड सजाय लगायत उपयोगी जनचेतनामूलक सूचना/कार्यक्रमहरु प्रसारण गर्न खर्च गरिनेछ । जिल्ला स्थित रेडयो/एफ एमहरुसँग सम्झौता गरी समय सापेक्ष मिल्दो सन्देशमूलक सामाग्री निर्माण गरी प्रसारण गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम सम्पन्न पछि फछर्यौट गर्दा वा भुक्तानी माग्दा सोको बिल भर्पाई सहित के कुन सामाग्री कुन मितिदेखि कुन मितिसम्म दैनिक कति पटक कुन कुन समयमा प्रसारण भएको हो सो को विवरण, प्रसारण भएको सामाग्रीको छोटकरी विवरण र प्रसारण सामाग्रीको ईलेक्ट्रोनिक प्रतिसमेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।
१९.वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अतिक्रमण नियन्त्रणको लागि डिभिजन वन कार्यालयबाट गस्ती परिचालन (गौंडा गस्ति/Jungle Camping समेत)
अवैध कटानी एवम् वन वन्यजन्तुको अवैध चोरी निकासी तथा चोरी शिकारी नियन्त्रण गर्ने अभिप्रायले वनक्षेत्र भित्रै अस्थायी क्याम्प खडा गरी गस्ती गर्ने सोचका साथ यो कार्यक्रम राखिएको हो। यस कार्यक्रममा विनियोजित बजेटबाट गस्ती टोलीका लागि सञ्चार सेट, पानी, खाना, खाजा, सञ्चार, इन्धन, सवारी चालक तथा सवारी साधन मर्मतका/टेन्ट/Sleeping Bag/Matress जस्ता समाग्री खरिद गर्न सकिनेछ साथै एक सवारी साधन एक चालक हुने गरी मात्र व्यक्ति करारबाट सवारी चालक राखी पारिश्रमिक दिईनेछ । गस्ती/जंगल क्याम्पिङ बसेको मिति, स्थान, संलग्न कर्मचारीहरु, भएगरेको गतिविधि, उपलब्धी सहितको प्रतिवेदन गस्ती/क्याम्पिङमा खटिने इन्चार्जले अनिवार्य रुपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।सो प्रतिवेदन प्राप्त भए पश्चात् सो सम्बन्धी बिल भर्पाई समेतको प्रतिवेदन संलग्न हुनुपर्नेछ ।यो कार्यमा डिभिजन/सब डिभिजन वन कार्यालयका फिल्ड कर्मचारी एवम् सशस्त्र वन सुरक्षा शाखाका सशस्त्र वन रक्षक, सम्बन्धित सामुदायिक वनका पदाधिकारी, उपभोक्ता तथा आवश्यकतानुसार सुरक्षा निकायका सुरक्षाकर्मीहरुलाई परिचालन गर्न सकिनेछ।

बागमती प्रदेश, वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

२०.तालिम आवश्यकता पहिचान

कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि तथा कार्यालयको दैनिक कामकाज प्रभावकारी ढङ्गबाट कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रबाट वन क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई के कस्ता किसिमका तालिमको आवश्यकता रहेको छ भनी पहिचान गर्न जिल्ला जिल्लामा गई सम्बन्धित कर्मचारीहरुसँग प्रश्नावली, सामूहिक छलफल, अन्तरकृया, गोष्ठी/बैठक गरी तालिम आवश्यकता पहिचान गरिनेछ। साथै वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रबाट सञ्चालन भइरहेका तालिम/गोष्ठिहरुका सहभागीहरुसँग समेत छलफल गरेर वा प्रश्नावली दिई तालिम आवश्यकता पहिचान गरिनेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित बजेट सम्बन्धित जिल्लाहरुमा भ्रमण गर्दाको दैनिक भत्ता, इन्धन एवम् छलफल, अन्तरकृया, गोष्ठी/बैठक सञ्चालन गर्नका लागि नियमानुसार गर्न सकिने खर्च स्वीकृत नर्मस् अनुसार लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिने छ ।

२१.वन पैदावार बिक्री वितरण संरचना निर्माण तथा सञ्चालन

प्रदेश वन ऐन, २०७६ मा वन पैदावार बिक्री वितरणको संरचना निर्माण गर्ने भन्ने व्यवस्था भएकोमा वन पैदावार बिक्री वितरणका लागि मन्त्रालयले आवश्यक संरचना निर्माण गर्न प्रारम्भिक कार्य सञ्चालन गर्न सकिनेछ। यस कार्यक्रममा विनियोजित रकम अन्तर्क्रिया, गोष्ठी, छलफल, परामर्श, कार्यालय सञ्चालन लगायतमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

२२.वन, वातावरण तथा जलाधार क्षेत्रको विकास कार्यक्रमको मन्त्रालय/निर्देशनालय/डिभिजन वन कार्यालय/भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन खर्च (राष्ट्रिय वन, वातावरण तथा शहरी वन, भू तथा जलाधार कार्यक्रम)

डिभिजन वन कार्यालय/भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयले सम्पादन गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरु के कसरी सञ्चालन भएका छन ? के कति प्रगति भयो ? कुन कुन कार्यक्रमहरु सम्पादन हुन सकेनन? कार्य सम्पादनमा के कस्ता व्यवधानहरु आए ? के कुन कार्यक्रमहरुको सम्पादन राम्रो भयो? के कति वनपैदावर उत्पादन भइ के कति राजश्व प्राप्त भयो ? लगायतका विवरण सहितको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरी रेकर्ड अभिलेखिकरण गर्ने र वार्षिक रुपमा एकमुष्ट सङ्कलन गरी पुस्तिका प्रकाशन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । यस शीर्षकको रकम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, भ्रमण भत्ता, ईन्धन, तथ्याङ्क संकलन, छपाई आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ । अनुगमन तथा मूल्याङ्कन को Reporting को Format देहाय बमोजिम हुनेछ र सो बमोजिम Format प्राप्त भए पश्चात् मात्र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेछ ।

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कर्मचारीको नाम पद र कार्यालय				
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरेको मिति तथा समय				
सि.नं.	कार्यक्रमको नाम	सञ्चालन गरेको कार्यको विवरण	सुझाव	सुधार गर्नुपर्ने कुराहरु

यस कार्यक्रम अन्तरग निम्न कार्यहरु रहेका छन्:

- डिभिजन वन कार्यालय/भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयबाट भए गरेका कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन तयारी खर्च
- वन तथा वातावरण क्षेत्रको विकास कार्यक्रम वन निर्देशनालयबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन खर्च (राष्ट्रिय वन, वातावरण तथा शहरी वन, भू तथा जलाधार कार्यक्रम)
- वातावरण तथा शहरी वन तर्फको कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन तयारी

Scanned with CamScanner
CamScanner

- कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन तयारी खर्च
- मन्त्रालय/निर्देशनालय/डिभिजन वन कार्यालयबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन तयारी खर्च

२३.स्थलगत जाँचबुझ, छानविन तथा अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयारी

वन निर्देशनालयले बिभिन्न निकायबाट प्राप्त हुने उजुरीहरु तथा नियमित अनुगमन प्रयोजनको लागी यस शिर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गर्न सक्ने छ । यसका उपशीर्षक हरुमा दैनिक भ्रमण भत्ता, गाडीको ईन्धन, गाडीको मर्मत, गाडीको टायर खरिद, अनुसन्धानको सिलसिलामा खर्च गरिने स्टेशनरी र अन्य फुटकर खर्चहरु खर्च गर्न सकिने छ ।

२४. वृद्धिमापन प्लट स्थापना तथा सञ्चालन

यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयका कर्मचारी र उपभोक्ता समूहका सदस्यहरु परिचालन गरी वन क्षेत्रको वृद्धिमापनका लागि अनुसन्धान प्लट स्थापना गरिने छ । प्लट स्थापना गर्दा अनुसन्धानको Protocol र लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत भए पश्चात् सञ्चालन गरिनेछ । विगतमा स्थापना भएका प्लटहरुको मर्मत संभार जस्ता कार्यहरुमा समेत खर्च गर्न सकिनेछ । वन सम्वर्द्धन कार्यहरु (Silvicultural Treatment) (कटान, मुछान, ढुवानी, घाटगद्दी आदि) प्लट स्थापना, उत्पादित वन पैदावारको नापजाँच, वनस्रोत सर्वेक्षण जस्ता प्राविधिक कार्यहरु गरिनेछ । प्लट वृद्धि मापनको कार्य सालबसाली रुपमा मापन गरी वार्षिक रुपमा अभिलेख अध्यावधिक गरिनेछ । यो कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् देहायका बिवरण सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने छ ।

सि न.	जि ल्ला	नाम/ठेगाना/GPS Location	क्षेत्रफल	प्रजा ति	गोलाई	उचाई	आयतन	कैफियत

२५.सामुदायिक वनमा वन व्यवस्थापन स्थलगत अभ्यास/कोचिङ

सामुदायिक बनको स्वीकृत कार्ययोजनामा समावेश भएका वन व्यवस्थापन तथा वन सम्वर्द्धनका कृयाकलापहरुको समुदायिक वनका उपभोक्ताहरुलाई स्थलगत रुपमा अभ्यास गराउनको लागि यो कृयाकलाप प्रस्ताव गरिएको हो । प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड २०७८ बमोजिम र विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रही लागत अनुमान स्वीकृत गराई खाजा, यातायात खर्च, स्टेशनरी, तालिम सामाग्री, प्रशिक्षक भत्ता आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् प्रगति प्रतिवेदनमा निम्न बुँदाहरु समावेश गर्नुपर्नेछ ।

- ➢ कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थान
- ➢ कार्यक्रममा सहभागी संख्या
- ➢ कार्यक्रम सञ्चालनबाट भएको उपलब्धी
- ➢ कार्यक्रमको प्रभावकारीता बारे पृष्ठपोषण

२६. सामुदायिक वन समूह दर्ता/हस्तान्तरण

वन ऐन, २०७६, प्रदेश राष्ट्रिय वन ऐन, २०७६, वन नियमावली, २०७९ तथा सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मागदर्शनले निर्धारित प्रक्रियाहरु पूरा गरी सामुदायिक वन समूह गठन, दर्ता तथा सामुदायिक बनको कार्ययोजना तयारी र वन हस्तान्तरणको कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेछ । प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड २०७८ वमोजिम र विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रही लागत अनुमान स्वीकृत गराई सामाजिक सर्भेक्षण

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौडा, नेपाल
CamScanner

वनको सर्भे र नक्सा तयारी, समूहको विधान र सामुदायिक टाइपिङ, प्रिन्टिङ, फोटोकपी, बाइन्डिङ आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् प्रगति प्रतिवेदनमा निम्न बुँदाहरु समावेश गर्नु पर्नेछः

- गठित समूहको नाम र ठेगाना
- समूह अनुसारको लाभान्वित घरधुरी संख्या र जनसंख्या
- कार्य समितिको स्वरुप (संख्या तथा महिला प्रतिनिधित्व)
- हस्तान्तरण भएको सामुदायिक वनको नाम र ठेगाना
- हस्तान्तरण गरिएको क्षेत्रफल

२७. हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रमा पुनरुत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षण

यो कृयाकलाप हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको लागि प्रस्ताव गरिएको हो। यसमा विनियोजित रकम झाडी सफाई, जैविकबार, सम्वृद्धि वृक्षारोपण, आगलागी र चरिचरण नियन्त्रण जस्ता कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ साथै आवश्यकता अनुसार वन हेरालु समेत राख्न सकिनेछ। एकै स्थानमा कम्तीमा २ हेक्टरभन्दा बढी क्षेत्रमा पुनरुत्पादन प्रवर्द्धन कार्य गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् पुनरुत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गरिएको वनको क्षेत्रफल, रोपण गरिएको जात र संख्या, खर्चको बिल भर्पाई, आगलागी तथा चरिचरण नियन्त्रणको कार्यमा गरिएको प्रयास सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

२८. गत आ.व. मा सुरु भएका हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रको पुनरोत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षणको निरन्तरता रु (१ लाख प्रति हेक्टर)

यो कृयाकलाप गत बर्ष हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिको लागि हैसियत बिग्रेको वन क्षेत्रमा पुनरुत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षण कार्यक्रम सम्पन्न भएको स्थानहरुमा त्यसको निरन्तरताको लागि प्रस्ताव गरिएको हो। यसमा विनियोजित रकम गोडमेल,झाडी सफाई, जैविकबारको मर्मत, सम्वृद्धि वृक्षारोपण, आगलागी र चरिचरण नियन्त्रण जस्ता कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ साथै आवश्यकता अनुसार वन हेरालु समेत राख्न सकिनेछ। कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् पुनरुत्पादन प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गरिएको वनको क्षेत्रफल, रोपण गरिएको जात र संख्या, खर्चको बिल भर्पाई, झाडी सफाई, गोडमेल, आगलागी तथा चरिचरण नियन्त्रणको कार्यमा गरिएको प्रयास सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

२९.विगतमा वृक्षारोपण भएको सामुदायिक तथा अन्य वनमा थिनिङ्ग तथा सुधार कटान/रोटेसनल फेलिङ्ग कार्यक्रम (समूह तथा सरकारको संयुक्त योगदान) TSI बनाएर सामुदायिक वनमा **Thinning Guideline** अनुसार कार्ययोजना बनाएर (सङ्कलन खर्च काठदाउरा बिक्री पछि सोधभर्ना हुने)

यो कार्यक्रम समूह बाहिर काठदाउरा बिक्री वितरण गर्ने सामुदायिक वनबाट स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार काठ एवंम् दाउरा कटान मुछान गरी व्यवस्थित गर्ने कार्यमा खर्च गर्ने अभिप्रायले राखिएको हो । यो कार्य प्रचलित वन ऐन तथा नियमावली, सामुदायिक वनको काठ/दाउरा सङ्कलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका, २०७१ र वन पैदावार सङ्कलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका, २०७३ अनुसार गर्नुपर्नेछ । यो शीर्षकमा विनियोजित रकम सूचना प्रकाशन, छपान, कटान मुछान, ढुवानी, लोड, अनलोड, पाईलिङ आदि कार्यमा प्रचलित नर्मस् एवम् जिल्ला दररेट बमोजिम खर्च गर्नुपर्नेछ । डिभिजन तथा सब डिभिजन वन कार्यालयहरुका कर्मचारी, सरोकारवाला निकायहरु समेतको सहयोग र सहकार्यमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यो कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएपछि कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा उत्पादन भएको काठ, दाउराको विवरण सहितको बिल भर्पाई पेश गर्नुपर्नेछ साथै काठ दाउरा बिक्री पश्चात् समूहबाट सोधभर्ना हुनुपर्छ ।

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

३०.जिल्लास्तरीय सामुदायिक वन पुरस्कार वितरण

सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मार्गदर्शन, २०७१ को अनुसूचीमा उल्लेखित सामुदायिक वन अनुगमनका सूचकका आधारमा डिभिजन वन कार्यालय अन्तरगतका सम्पूर्ण सामुदायिक वनको मूल्याङ्कन गरी पुरस्कृत गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । पूर्व निर्धारित मूल्याङ्कन र सूचकको आधारमा डिभिजनल वन अधिकृतको संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय (वन उपभोक्ता महासंघको प्रतिनिधि-१, योजना शाखाको प्राविधिक-१ समेत) मूल्याङ्कन समिति गठन गरी मूल्याङ्कन गरिनेछ । यसमा मूल्याङ्कनबाट छानिएका प्रथम, दोश्रो र तेश्रो सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई पुरस्कार र प्रमाणपत्र प्रदान गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्नपछि प्रतिवेदनमा पुरस्कार प्रदान गरिएको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको नाम र ठेगाना, पुरस्कृत हुनाको कारण (समूहको विशेषता), मूल्याङ्कन समितिको निर्णय सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ । यस शीर्षकको बजेट प्रमाण-पत्र छपाई, फ्रेम खरिद, बैठक भत्ता, खाजा र नगद पुरस्कार राशीमा खर्च गर्न सकिनेछ । पुरस्कार रकम नियमानुसारको कर कटाई समूहको बैंक खाता उपलब्ध गराईनेछ ।

३१.प्रदेशस्तरीय सामुदायिक वन पुरस्कार वितरण

सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मार्गदर्शन, २०७१ को अनुसूचीमा उल्लेखित सामुदायिक वन अनुगमनका सूचकका आधारमा प्रदेशभित्र रहेका सम्पुर्ण डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गतका सम्पूर्ण सामुदायिक वनको मूल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट हुने समूहलाई पुरस्कृत गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । डिभिजन वन कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेको उत्कृष्ट सामुदायिक वनको मूल्याङ्कन गरी वन निर्देशनालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । पूर्व निर्धारित मूल्याङ्कन र सूचकको आधारमा वन निर्देशनालयले मूल्याङ्कन समिति गठन गरी मूल्याङ्कन गरिने छ । यसमा मूल्याङ्कनबाट छानिएका प्रथम, दोश्रो र तेश्रो सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई पुरस्कार र प्रमाणपत्र प्रदान गरिने छ । कार्यक्रम सम्पन्नपछि प्रतिवेदनमा पुरस्कार प्रदान गरिएको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरुको नाम र ठेगाना, पुरस्कृत हुनाको कारण (समूहको विशेषता), मूल्याङ्कन समितिको निर्णय सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ । यस शीर्षकको बजेट नगद पुरस्कार राशीमा मात्र खर्च गर्नुपर्नेछ। पुरस्कार रकम बैंक खाता मार्फत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

३२. सामुदायिक वनको अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन

यस कार्यक्रम अन्तर्गत मुख्यतः जिल्लामा गठन भएका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह/वनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र सोबाट प्राप्त तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयारी तथा छपाई गर्ने कार्यमा डिभिजन वन कार्यालयले लागत् अनुमान तयार गरी सब डिभिजन वन कार्यालयका कर्मचारीहरुमार्फत् कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ। यसका अतिरिक्त यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम अनुगमन कार्यमा फिल्डमा खटिने कर्मचारीहरुलाई खाजा/खाना खर्च, स्टेशनरी, अनुगमन फर्मेट छपाई तथा प्रतिवेदन तयारी गर्ने र छपाई गर्ने कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

३३. सा.व./क.व./निजी वनका उपभोक्ताहरुलाई फलफूलका बिरुवा खरिद तथा वितरण/रोपण

यस कार्यक्रम सामुदायिक वन, कबुलियती वन र निजी वनको उपभोक्ताहरुलाई वृक्षारोपणमा संगग्न गराई हरियाली प्रवर्द्धन गरी आयआर्जन गर्ने हेतुले तयार गरिएको हो । यस शिर्षको रकम समूह/निजी वन धनी सँग छलफल स्थान छनौट प्रजाति निक्यौंल गरी प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली अनुसार फलफुलका बिरुवा खरिद, ढुवानी, वितरण लगायतमा खर्च गर्न सकिने छ।कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रतिवेदनमा खरिद, ढुवानी, वितरण गरिएका बिरुवाहरुको विवरण, क्षेत्रफल, खर्चको विल भर्पाई र सञ्चालित कृयाकलापहरुको फोटो समेत पेश गर्नु पर्नेछ। फलफूलका बिरुवा रोपण खर्च, वृक्षारोपण क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापनको जिम्मा सम्वन्धित व्यक्ति/समूहको हुनेछ ।

वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

कबुलियती वन विकास कार्यक्रम

३३.कबुलियती वन समूहको विधान तथा कार्ययोजना पुनरावलोकन (जीविकोपार्जन सुधार योजना समेत-मध्यवर्ती क्षेत्रमा समेत-एउटै क्लष्टरमा)

अवधि पुगि सकेका र कबुलियती वन समूहले पुनरावलोकनको लागि माग गरेका विधान, कार्ययोजना तथा जीविकोपार्जन सुधार योजना पुनरावलोकन गर्न यस शीर्षकको रकम खर्च गर्न सकिनेछ । यस शीर्षकको रकम सर्भे तथा नक्साङ्कन, विधान, कार्ययोजना तथा जीविकोपार्जन सुधार योजना तयारी, प्रिन्टीङ तथा बाईन्डिङमा खर्च गर्न सकिनेछ । समूहमा आवद्ध भएका घरधुरीका महिला तथा पुरुषको सहभागितामा कार्ययोजना तयार गर्नुपर्नेछ। जीविकोपार्जन सुधार योजना समावेश भएको कार्ययोजनाको ३ प्रति तयार गर्ने रकम समेत यसै शीर्षकमा समावेश गरिएको छ । जीविकोपार्जन सुधार योजना तयार गर्दा डिभिजन/सब डिभिजन वन कार्यालयका प्राविधिक, सुपरभाईजर, समूह सहयोगी र वित्त सहायकले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

३४.कबुलियती वन सदस्यहरुको करेसाबारीमा तरकारिको बीउबिजन वितरण कार्यक्रम (२०० घरधुरीलाई)

यो कार्यक्रम कबुलियती वन समूहका सदस्यहरुलाई वनको संरक्षण, सम्वर्द्धन र व्यवस्थापनमा प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले राखिएको हो । यस कार्यक्रम अन्तरगत कबुलियती वन समूहका उपभोक्ताहरुलाई सम्बन्धित उपभोक्ता समूहहरुको मागको आधारमा सहकार्य गरी सिजन अनुसारको तरकारीको बीउ बिजन खरिद तथा वितरण गर्नुपर्नेछ । वितरण गरिएको कबुलियती वन सदस्यहरुको घरधुरी, नाम, ठेगाना, वितरण गरिएको तरकारीको बीउको प्रकार र परिमाण समेतको विवरण सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

३५.कबुलियती वनको लागि प्राविधिक सहयोग सेवा (वन प्राविधिक सहायकबाट)

डिभिजन वन कार्यालयमा नयाँ कबुलियती वन समूह गठन, कार्ययोजना र जीविकोपार्जन योजना तयारी तथा नवीकरण, स्थापित समूहलाई प्राविधिक सहयोग लगायत डिभिजन वन कार्यालयको कार्यक्रम सञ्चालनमा योग्यता पुगेको प्राविधिक सहायक (रेञ्जर) सेवा करारमा लिन यस शीर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गरिनेछ। साविकमा काम गरी आएका वन प्राविधिक सहायकको काम सन्तोषजनक नभएमा डिभिजनल वन अधिकृतले नयाँ वन प्राविधिक सहायक छनौट गरी नियुक्त गर्न सक्नेछ । नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन/नियम बमोजिम राख्नुपर्ने मासिक कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, हाजिरी लगायतका आवश्यक कागजात समावेश गर्नुपर्नेछ । साथै मासिक प्रतिवेदनको आधारमा मात्र मासिक पारिश्रमिकको निकासा गरिनेछ ।

३६.कबुलियती वनको बचत सङ्कलन, सहकारी गठनका लागि वित्त सहायक

कबुलियती वन समूहको सञ्चालन, बचत, ऋण परिचालन, बैठक सञ्चालन, माइन्युट लेखन, प्रतिवेदन, समन्वय लगायतका कार्यमा सहजीकरणको लागि नियुक्त गरिन्छ । वित्त सहायकको पारिश्रमिक भुक्तानी गर्दा प्रचलित आर्थिक ऐन नियम बमोजिम राख्नुपर्ने मासिक रुपमा गरेका कार्यहरुको प्रतिवेदन, हाजिरी लगायतका आवश्यक कागजात समावेश गर्नुपर्नेछ । वित्त सहायकको योग्यता वाणिज्य/लेखा वा अन्य विषयमा कम्तीमा प्रवीणता प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण भएको हुनुपर्नेछ । साविकमा काम गरी आएका वित्त सहायकको काम सन्तोषजनक नभएमा डिभिजनल वन अधिकृतले नयाँ वित्त सहायक छनौट गरी नियुक्त गर्न सक्नेछ । सम्भव भए सम्म कबुलियती वन समूहका उपभोक्ताहरुबाटै वित्त सहायक करारमा नियुक्त गर्नुपर्नेछ ।

३७.कबुलियती वनको लागि सामाजिक परिचालन सुपरिवेक्षण (डिभिजन सुपरभाईजरबाट)

कबुलियती वन समूहको समूह गठन, सञ्चालन, बचत, ऋण परिचालन, बैठक सञ्चालन, माइन्युट लेखन, रिपोर्टिङ, समन्वय लगायतका कार्यमा सहजीकरणको लागि नियुक्त गरिएका सामाजिक परिचालकहरुको प्रगतिको अनुगमन, समन्वय तथा सुपरीवेक्षण गरी फिल्डस्तरमा भएका कामकार्वाहीहरुको अभिलेख राखि

बागमती प्रदेश सरकार ... तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

CamScanner

डिभिजनल वन अधिकृत समक्ष प्रतिवेदन गर्ने कार्यको लागि डिभिजन सुपरभाइजर नियुक्त गरिन्छ । डिभिजन सुपरभाइजरले सब डिभिजन वन कार्यालयहरु सँगको समन्वयमा सामाजिक परिचालकको कार्यको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्नुपर्नेछ । सुपरभाइजरको पारिश्रमिक भुक्तानी गर्दा प्रचलित आर्थिक ऐन नियम बमोजिम राख्नुपर्ने मासिक रुपमा गरेका कार्यहरुको प्रतिवेदन, हाजिरी लगायतका आवश्यक कागजात समावेश गर्नुपर्नेछ। सुपरभाइजरको योग्यता कम्तीमा प्रवीणता प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण भएको हुनुपर्नेछ तर दश वर्ष भन्दा बढी कबुलियति वनमा सामाजिक परिचालक वा डिभिजन सुपरभाईजर भई काम गरेको हकमा SLC वा सो सरहको परीक्षा उत्तीर्ण गरेको हुनपर्नेछ । सम्भव भएसम्म कबुलियती वन समूहका उपभोक्ताहरुबाटै डिभिजन सुपरभाईजर सेवा करारमा नियुक्त गर्नुपर्नेछ । साविकमा काम गरी आएका जिल्ला सुपरभाईजरको काम सन्तोषजनक नभएमा डिभिजनल वन अधिकृतले नयाँ सुपरभाईजर छनौट गरी नियुक्त गर्न सक्नेछ । डिभिजन सुपरभाइजरको कार्य विवरण निम्न बमोजिम हुनेछः

- कबुलियती वन समूह, डिभिजन वन कार्यालय तथा स्थानीय तहको पशु सेवा शाखा लगायत अन्य निकायको बिचमा सम्बन्ध कायम गर्ने,
- समूह सहयोगीको कार्यको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने,
- समूह सहयोगीलाई परिचालन, उत्प्रेरणा र सहयोग गर्ने,
- डिभिजन वन कार्यालय र जिल्ला स्थित अन्य कार्यालयबाट समूहको लागि सञ्चालन हुने फिल्डस्तरका कार्यहरु र तालिम तथा प्रचारप्रसार कार्यमा सहयोग गर्ने,
- समूह सहयोगी मार्फत कबुलियती वन समूहको अनुगमन गर्नमा डिभिजन वन कार्यालय लाई सहयोग गर्ने,
- समूहमा आबद्ध विशेष गरी महिला र दलितहरुलाई आवश्यक सरकारी कागजात, प्रमाणपत्रहरु दिलाउन सहयोग गर्ने,
- सामाजिक परिचालनको कार्यमा मार्गदर्शक बनेर आवश्यक सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।

३८.कबुलियती वनको नियमीत बैठक तथा पोष्ट फरमेसन लागि सामाजिक परिचालन सेवा (समूह परिचालन सहयोग-प्रति जिल्ला ८ जना, कार्य सम्पादनको आधारमा मासिक प्रगति अनुसार)

लक्षित समूहहरु मध्येबाट उनीहरुले नै संस्थागत रुपमा छानेका महिला समूह परिचालिकाहरु नै सामाजिक परिचालनका संवाहक हुनेछन् । यस्ता परिचालक संलग्न समूह वा पायक पर्ने समूहसँग डिभिजन वन कार्यालयले नियमानुसार अग्रीम सम्झौता गरी सामाजिक परिचालकको पारिश्रमिक अनुदान स्वरुप उपलब्ध गराउनु पर्नेछ। साविकमा काम गरी आएका सामाजिक परिचालिकाहरुको काम सन्तोषजनक नभएमा डिभिजनल वन अधिकृतले नयाँ सामाजिक परिचालिकाहरु छनौट गरी नियुक्त गर्न सक्नेछ । सामाजिक परिचालकको कार्य विवरण निम्न बमोजिम हुनेछः

- कबुलियती वन समूह, डिभिजन वन कार्यालय/सब डिभिजन वन कार्यालय स्थानीय निकाय लगायतका कार्यालय/निकायको बीचमा समन्वय गर्ने गराउने,
- समूह गठनका लागि परिचालन, उत्प्रेरणा र सहयोग गर्ने,
- बैठक व्यवस्थापन गर्न कबुलियती वन समूहलाई निरन्तर सहयोग गर्ने, नेतृत्व विकास, अभिलेख राख्ने, बचत गर्ने र वातावरण संरक्षण तथा सरसफाई बारे समूह सदस्यलाई ज्ञान दिने,
- डिभिजन वन कार्यालय/सब-डिभिजन वन कार्यालयसँग समन्वय गरी समूहको लागि सञ्चालन हुने फिल्डस्तरका कार्यहरु र तालिम तथा प्रचार प्रसार कार्यमा सहयोग गर्ने,
- आफ्नो कार्यक्षेत्रका सबै कबुलियती वन समूहको बैठकमा भाग लिने,

बाग्मती प्रदेश ... तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौडा, नेपाल
Scanned with CamScanner
CamScanner

- कबुलियती वन समूहको अनुगमन कार्यमा सब डिभिजन वन कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- विशेष गरी महिला र दलितहरुलाई सरकारी कागजात, प्रमाणपत्रहरु दिलाउन गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने,
- साधारण लेखपढ गर्न नजान्ने सदस्यलाई प्रौढ शिक्षामा सहभागी गराउने र नेतृत्व विकासका लागि समूहको जनशक्ति विकास गराउने,
- डिभिजन वन कार्यालयको नियमित मासिक बैठकमा सम्भव भएसम्म सहभागी हुने,
- समूहले पाउने सहयोगको बारेमा डिभिजन वन कार्यालयबाट जानकारी लिई सोही बमोजिम समूहलाई जानकारी गराउने,
- अन्यको हकमा मार्गदर्शनमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

३९.जिल्ला सुपरभाईजर र समूह परिचालिकाको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम

जिल्ला सुपरभाईजर र समूह परिचालिकाको क्षमता अभिवृद्धि र संस्थागत सुदृढीकरणका लागि स्वीकृत नर्मस्को अधीनमा रही क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

कार्य सम्पन्न भए पश्चात् प्रगति पेश गर्दा निम्न बुँदाका विषयहरु समावेश गर्नुपर्नेछ:

- तालिमको विषयवस्तु, उद्देश्य, औचित्य
- तालिम सञ्चालन भएको स्थान र मिति देखिने तालिमको ब्यानर, सहभागीहरुको फोटो, तथा अन्य दृष्यहरु समावेश गरी कार्यक्रमको उपलब्धी सहितको प्रतिवेदन
- सहभागी संख्या र तालिम अवधि।

जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम

४०. वन्यजन्तु उद्धारको लागि आवश्यक औजार/सामान खरिद

वन्यजन्तु उद्धार कार्य गर्नका लागि आवश्यक पर्ने उपयोगी व्यक्तिगत सुरक्षाका सामाग्री (PPE) साधनहरु खरिद गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो । वर्तमान अवस्थामा वन्यजन्तु व्यवस्थापन गर्न सजिलो होस् भनि उपयुक्त सामनहरुको खोजी गरी उपयोगी सामान प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली अनुसार खरिद गर्न सकिनेछ ।

४१.वन्यजन्तुको बासस्थान विकासको लागि घाँसे मैदान व्यवस्थापन

वन्यजन्तुको बासस्थान संरक्षण तथा विकासको लागि यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । यसमा विनियोजन भएको रकम घासे मैदान व्यवस्थापन, स-साना वाटरहोल निर्माण जस्ता कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ। सम्बन्धित सामुदायिक वन समूह तथा सब डिभिजन वन कार्यालयका कर्मचारीद्वारा समेत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ।

४२. भीमफेदीस्थित हात्तिसार संग्राहलय सञ्चालन खर्च

यस कार्यक्रम अन्तरगत उक्त संग्राहलयको विजुली, पानी गत आर्थिक वर्षमा गरिएको ट्यागिङ्गहरुको व्यवस्थापन, सरसफाई लगायतको काममा खर्च गर्नुपर्नेछ ।

४३.सालकको बासस्थान संरक्षण र विकास कार्यक्रम

सालक पाईने स्थानमा विशेष योजना बनाई लागत अनुमान स्वीकृत गरी सोही बमोजिमका कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछन् ।

४४. वन्यजन्तु उद्धारको लागि र्‍यापिड रेस्पोन्स टिम परिचालन

टुहुरा, घाईते, अशक्त र आक्रमणको चपेटामा परेका वन्यजन्तुको उद्धार गरी सुरक्षित तवरले प्राकृतिक बासस्थान वा अन्य कुनै पर-स्थानीय (Ex-Situ) संरक्षण गर्नेगरी डिभिजन वन कार्यालयमा [illegible]

हेटौंडा, नेपाल

Response Team गठन गरिनेछ । यो टिमलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । उक्त टिममा वन प्राविधिक, सुरक्षा निकाय, जिल्ला/इलाका प्रशासन कार्यालय, पशु सेवा केन्द्र/शाखा र भनिकका समूहका प्रतिनिधिहरु समेत रहने गरी गठन गरिने छ । उक्त टिमलाई फिल्डस्तरमा उद्धार कार्य गर्नका लागि आवश्यक पर्ने इन्धन, मर्मत, सञ्चार, खाजा/खाना/दैनिक भ्रमण भत्ता, गाडी भाडा, आदि क्रियाकलापको लागि यो शीर्षकमा विनियोजित बजेटबाट खर्च गर्नुपर्नेछ । आवश्यकता अनुसार अन्य निकायको समेत सहयोग लिन सकिने छ ।

४५. WCCB ब्यूरो बैठक सञ्चालन

वन्यजन्तु संरक्षणका लागि नियमित रुपमा सुरक्षा संयन्त्र परिचालन तथा समन्वयको लागि WCCB ब्यूरो बैठक बस्दछ । सोही प्रयोजनको लागि सहभागीहरुको लागि भत्ता, खाजा तथा यातायात खर्चमा रकम खर्च गरिनेछ। भुक्तानी वा पेश्की फछ्र्यौटको लागि बैठकमा उपस्थित पदाधिकारीहरुको उपस्थिति, माइन्युट, फोटो लगायतको विवरण पेश गर्नुपर्नेछ ।

४६. Wall /Stone/Street site मा वन्यजन्तुको जनचेतनामूलक पेन्टिङ्ग (सब डिभिजनमा, कार्यविधिमा उल्लेखित साईज र शब्द संख्या)

बाटोको दायाँ बायाँ, सेवा ग्राहीहरुको बढी आवतजावत हुने ठाउँ, कार्यालयको कम्पाउण्ड भित्र र पर्खाल को बाहिरी भाग आदिमा वन, वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गि र पारिस्थितिकीय प्रणालीको बारेमा जनचेतनामूलक सन्देश दिने खालको भनाई, स्लोगन, आर्ट आदिको भित्ते लेखन/पेन्टिङ गर्ने अभिप्रायले यो कार्यक्रम राखिएको हो । सन्देश कम्तिमा पाँच शब्दको हुनुपर्दछ । कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि सम्झौता, पेन्टिङ भएको विषय वस्तुको सूची, कुन ठाउँमा गरिएको हो ? सोको विवरण, फोटोहरु र बिलभर्पाई पेश गर्नुपर्नेछ ।

४७. हरेक सब डिभिजनमा वन वन्यजन्तु संरक्षणका लागि अधिकृतसहितको कर्मचारीटोलीको गस्ति परिचालन खर्च (सब डिभिजन मार्फत) १२ महिना

वन र वन्यजन्तु संरक्षणको लागि नियमित गस्ती अपरिहार्य हुन्छ । सब डिभिजन वन कार्यालयहरुले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका वनक्षेत्र, नाका, बाटो आदिमा संभाव्य अवैधानिक गतिविधिहरुको निगरानी गर्नु पर्ने हुन्छ । सब डिभिजन वन कार्यालयले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेका त्यस्ता क्षेत्रहरुको तथ्याङ्क राखी त्यसलाई नियमित अपडेट गरी डिभिजन वन कार्यालयमा जानकारी गराउनु पर्दछ र ती क्षेत्रहरुमा नियमित गस्ती र निगरानी राख्नु पर्दछ। यो कार्यमा सब-डिभिजन वन कार्यालयका फिल्ड कर्मचारी एवम् आवश्यकता अनुसार सशस्त्र वन सुरक्षा शाखाका सशस्त्र वन रक्षक तथा सम्बन्धित सामुदायिक वनका पदाधिकारी तथा उपभोक्ताहरु समेत परिचालन गर्न सकिनेछ । यस कार्यक्रममा विनियोजित बजेट गस्तीटोलीका लागि पानी/खाजा, सञ्चार, इन्धन-तथा गस्ती परिचालन र सूचनाको लागि अत्यावश्यक सामाग्री सञ्चारसेट खरिद लगायतमा खर्च गर्न सकिनेछ । सब डिभिजन प्रमुखले गस्तीमा संलग्न कर्मचारीहरुको विवरण एवम् भए गरेको गतीविधी एवम् उपलब्धी र खर्च बिल भर्पाई सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

४८. गत आर्थिक वर्षमा खरिद भएका तथा पुराना वन्यजन्तु उद्धारका लागि सामाग्री मर्मत (नेट, पोर्टेबल केज आदि)

विगतमा खरिद गरिएका वन्यजन्तु उद्धारका सामाग्रीहरु मर्मत गर्नु पर्ने अवस्थामा भए सो सामाग्रीहरुको मर्मत संभार जस्ता कार्यमा नियमानुसार खर्च गर्नुपर्नेछ ।

वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

४९. घाईते तथा टुहुरा वन्यजन्तु उद्धारका लागि खरिद गरिएका पुराना केज मर्मत तथा सुधार तथा नयाँ केज खरिद

विगतमा खरिद गरिएका वन्यजन्तु उद्धारका सामाग्रीहरु मर्मत गर्नुपर्ने अवस्थामा भए सो सामाग्रीहरुको मर्मत संभार तथा खरिद नगरी नहुने अवस्था भएमा नयाँ केज खरिद जस्ता कार्यमा नियमानुसार खर्च गर्नुपर्नेछ ।

५०. वन्यजन्तुको औषधी तथा आहार खर्च

उद्धार गरी केज तथा कार्यालय परिसरमा राखिएका वन्यजन्तुहरुको औषधी एवम् आहारको लागि यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम खर्च गर्नु पर्नेछ ।

५१.उद्धार टोलीको लागि फिल्ड गियर खरिद

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली बमोजिम खरिद गर्नु पर्नेछ ।

५२. उद्धार टोलीको लागि बिमा खर्च

वन, वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा फिल्डस्तरमा खटिएको क्रममा कुनै भवितव्यमा परी दुर्घटनामा परेको खण्डमा पिडीत पक्षलाई तत्काल राहत प्राप्त होस भन्ने अभिप्रायले यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । टुहुरा, घाईते, अशक्त र आक्रमणको चपेटामा परेका वन्यजन्तुको उद्धार गरी सुरक्षित तवरले प्राकृतिक बासस्थान वा अन्य कुनै पर-स्थानीय (Ex-Situ) संरक्षण गर्ने Rapid Response Team लाई हौसला प्रदान गर्नको निम्ति बिमा गरिनेछ।यस शीर्षकमा विनियोजित रकम बिमा एजेन्टसँग समन्वय गरी उपयुक्त बिमा पोलिसिबाट बिमा गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् बिमा गरिएको उद्धार टोलीको विवरण तथा बिमा रकम र अवधि सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नछ ।

५३. गत आर्थिक वर्षदेखि कार्यरत विशेषज्ञ भेटेनरी डाक्टरको पारिश्रमिक मकवानपुर र काठमाण्डौ (अधिकृतस्तर)

टुहुरा, घाईते, अशक्त र आक्रमणको चपेटामा परेका वन्यजन्तुको हेरचाह, उपचार तथा उद्धारको लागि आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ भेटेनरी डाक्टरको परामर्श तथा विशेषज्ञ सेवाको लागि यो शीर्षकमा विनियोजित बजेटबाट प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम खर्च गर्नुपर्नेछ । आवश्यकता अनुसार अन्य निकायको समेत सहयोग लिन सकिने छ ।

५४.भीमफेदीस्थित हात्तिसार संग्राहालयको लागि चौकिदार र माली

भीमफेदीस्थित हात्तीसार संग्राहालयमा हेरचाह तथा सुरक्षाको लागि चौकिदार मालिको काम गर्न अनुभव प्राप्त व्यक्तिलाई सार्वजानिक खरिद ऐन,२०६३ तथा नियमावली,२०६४, प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०७६ तथा प्रचलित नर्मस्को पालना गरी सेवा करारमा नियुक्त गरी कामकाज गर्न खटाईनेछ । यसरी नियुक्त गरिएको व्यक्तिले वर्षभरी नै काम गर्नुपर्नेछ ।

५५. वन्यजन्तु उद्धार तथा Darting तालिम (Darting सहितको, २० जना, ५ दिने-काठमाडौं, चितवन, मकवानपुर र टिकौली तालिम केन्द्रको कर्मचारीको लागि)

टुहुरा, घाईते, अशक्त र आक्रमणको चपेटामा परेका वन्यजन्तुको उद्धार गरी सुरक्षित तवरले प्राकृतिक बासस्थान वा अन्य कुनै पर-स्थानीय (Ex-Situ) संरक्षण गर्ने गरी डिभिजन वन कार्यालयमा एक Rapid Response Team गठन गरिनेछ । यो टिमलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्थापन गरिनेछ । उक्त टिममा वन प्राविधिक, सुरक्षा निकाय, जिल्ला/इलाका प्रशासन कार्यालय, पशु सेवा केन्द्र/शाखा र नजिकका समूहका प्रतिनिधिहरु समेत रहने गरी गठन गरिनेछ । यस शीर्षकको बजेट रकम सहभागी भत्ता, प्रशिक्षण भत्ता, समन्वय भत्ता, स्टेशनरी, तालिम सामग्री, सेसन फि, हेन्डआउट बापत, खाना तथा खाजा, यातायात खर्च

वागमती प्रदेश ... तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौडा, नेपाल

Scanned with CamScanner

CamScanner

इन्धन, हलभाडा, प्रतिवेदन लेखन लगायतमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि हरेक तालिमको सञ्चालन मिति स्थान, पाठ्यक्रम तथा छलफलका विषय, सहभागीको नामावली, भएको निर्णय, उपलब्धी तथा पृष्ठपोषण र भए गरेको खर्च बिल भर्पाईहरु समेतको प्रतिवेदन संलग्न गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रम सञ्चालनमा सम्बन्धित कार्यालयका कर्मचारी वा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयका विज्ञहरुलाई समेत प्रशिक्षकको रुपमा बोलाई सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८०

बागमती प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, हेटौडा, नेपाल

CamScanner

निजी तथा कृषि वन कार्यक्रम

५६. फलफुलका बिरुवा खरिद तथा वितरण

आँप, लिच्ची, कटहर बाहेकका विभिन्न प्रजातिका फलफुलको बिरुवा वृक्षारोपण गरी खाली क्षेत्रलाई सदुपयोग गरी हरीयाली प्रवर्द्धन/आयआर्जनको उद्देश्य राखेर यी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ। यस शिर्षको रकम समूह/निजी वन धनी सँग छलफल स्थान छनौट प्रजाति निक्यौंल गरी प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली अनुसार फलफुलका बिरुवा खरिद, ढुवानी, वितरण लगायतमा खर्च गर्न सकिने छ। कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रतिवेदनमा खरिद, ढुवानी, वितरण गरिएका बिरुवाहरुको विवरण, क्षेत्रफल, खर्चको बिल भर्पाई र सञ्चालित कृयाकलापहरुको फोटो समेत पेश गर्नु पर्नेछ। फलफूलका बिरुवा रोपण खर्च, वृक्षारोपण क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापनको जिम्मा सम्बन्धित व्यक्ति/समूहको हुनेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ:

- कबुलियती वनमा फलफुल(कागती वा जुनार मध्ये कुनै एक)वृक्षारोपण कार्यक्रम दुईवटा क्लष्टरका २० समूह
- निजी जग्गामा पिकानट/मेकाडामिया/ओखर लगायतका फलफुलका बिरुवा खरिद तथा वितरण

५७. धार्मिक वन समूहको गठन तथा हस्तान्तरण/नवीकरण

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम प्रचलित वन ऐन तथा नियमावली बमोजिम गठन हुने धार्मिक वन समूहको कार्ययोजना तयारीका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरु जस्तै वन क्षेत्र सर्भेक्षण, वन स्रोतको ईन्भेन्ट्री, कार्ययोजना लेखन तथा छपाई र किताब बाईण्डिङ लगायतका कार्यहरुमा खर्च गर्नुपर्नेछ । यो कृयाकलाप सम्पन्न भए पश्चात् धार्मिक वन उपभोक्ता समूह गठन, कार्ययोजना निर्माण तथा हस्तान्तरण/नवीकरण भएको हुनेछ ।

कार्य सम्पन्न भए पश्चात् प्रगति पेश गर्दा निम्न बुँदाका विषयहरु समावेश गर्नुपर्नेछ:

- हस्तान्तरण/नवीकरण गरिएको वनको नाम र ठेगाना
- हस्तान्तरण/नवीकरण भएको स्वीकृत कार्ययोजना
- बैठकको खाजा खर्च माग गर्दा माईन्युटको छायाँकपि समेत संलग्न गर्नुपर्ने
- कार्ययोजना हस्तान्तरण/नवीकरण गर्दा खिचिएका फोटो/भिडियोहरू

५८. कृषि वन व्यवस्थापन पद्धतिको कार्ययोजनाले सिफारिस गरेको स्थान र मोडलमा आधारित भई कार्यक्रम कार्यान्वयन

गत आर्थिक वर्षहरुमा तयार भएको कृषि वन व्यवस्थापन पद्धतिको कार्ययोजनाले सिफारिस गरेको स्थान र मोडल अनुसार यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । कार्ययोजन बमोजिमको कृयाकलापहरु सम्पन्न भईसकेको क्षेत्रहरुमा गत आर्थिक वर्षहरुमा गरिएको वृक्षारोपण क्षेत्रमा गोडमेल, झाडी सफाई, पुन:रोपण जस्ता कार्यहरुमा लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत गराई प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन, नियमावलीको अधीनमा रही विनियोजित रकम खर्च गर्न सकिनेछ।

५९. गत/विगत आर्थिक वर्षमा भएको जडीबुटी खेती विस्तार क्षेत्रमा पुन:रोपणका लागि बिरुवा खरिद, गोडमेल तथा क्षेत्र विस्तार आदि

बिरुवा रोपण कार्य गरे पश्चात् त्यसको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्य निकै चुनौतिपूर्ण तथा महत्वपूर्ण हुन्छ। बिरुवा रोपण कार्यलाई प्रभावकारी तुल्याउने हो भने रोपण गरिएको क्षेत्रमा मर्न गएको बिरुवाको स्थानमा पुन: बिरुवा रोपण गर्नु पर्ने हुन्छ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम गत आर्थिक वर्षहरुमा रोपण गरिएको क्षेत्रमा अनुगमन निरीक्षण गरी पुन:रोपण गर्ने कार्यमा आफ्नै नर्सरीमा भए सोही बिरुवा, [illegible]

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

खरिद गर्ने, खाडल खन्ने, सरसफाई तथा गोडमेल गर्ने, रोपण गरिएको क्षेत्र विस्तार गर्ने जस्ता कार्यमा खर्च गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् पुनःरोपण गरिएको बिरुवाको प्रजाति, संख्या, रोपण गरिएको स्थान तथा फोटो सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

६०. प्राकृतिक रुपमा पाइने निगालो र सोतजको संरक्षण तथा प्राकृतिक पुनरुत्पादन

प्राकृतिक रुपमा निगालो र सोतज पाईने क्षेत्रको स्रोत सर्वेक्षण र नक्सांकन गरी प्राकृतिक पुनरुत्पादनलाई बढावा हुने गरी सम्वर्द्धन कार्यहरु गर्न यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको छ । यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम निगालोको झ्याङ्ग सफाई, छटनी, कटनी, गोडमेल तथा माटो भरण तथा सोतजका लागि झाडी सफाई, छटनी, गोडमेल जस्ता कार्यहरुमा खर्च गर्न सकिनेछ।

६१. प्राकृतिकरुपमा पाइने चिउरीको संरक्षण तथा प्राकृतिक पुनरुत्पादन व्यवस्थापन

यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा चिउरी पाईने क्षेत्रको स्रोत सर्वेक्षण र नक्सांकन गरी पकेट क्षेत्रको निर्धारण गरी सो क्षेत्रमा रहेका स्वस्थ्य चिउरीको रुख तथा पुनरुत्पादनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कृयाकलाप गर्न यो शीर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गर्न सकिनेछ । यो कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा प्राकृतिक रुपमा रहेका चिउरीका रुखहरु सम्वन्धित सामुदायिक वन तथा कबुलियती वन समूहसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा पकेट क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सिमान्तकृत वर्गका चेपाङ्ग समूहसँग कबुलियतनामा गरी संरक्षण र व्यवस्थापनका लागि जिम्मेवारी प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

६२. निजी कृषकको लागत सहभागितामा मोरिङ्गा खेती तथा प्रशोधन

निजी वन तथा कृषकको आयआर्जनमा वृद्धिका लागि उद्देश्य राखेर यी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ। यस शिर्षको रकम कृषक/निजी वन धनी सँग छलफल स्थान छनौट प्रजाति निर्क्यौल गरी प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली अनुसार मोरिङ्गाका बिरुवा खरिद, ढुवानी, वितरण लगायतमा खर्च गर्न सकिने छ। कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रतिवेदनमा खरिद, ढुवानी, वितरण गरिएका बिरुवाहरुको विवरण, क्षेत्रफल, खर्चको बिल भर्पाई र सञ्चालित कृयाकलापहरुको फोटो समेत पेश गर्नु पर्नेछ। मोरिङ्गाका बिरुवा रोपण खर्च, वृक्षारोपण क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापनको जिम्मा सम्वन्धित व्यक्ति/कृषक/निजी वन धनीको हुनेछ ।

६३. जडीबुटी खेती विस्तार

बागमती प्रदेशमा वनको उपजको उत्पादन वृद्धि गर्न, व्यावसायिक उत्पादन गरी वन उद्यमको विकास तथा रोजगारी श्रृजना गर्नका लागि जडीबुटी खेती सञ्चालन कार्यक्रम ल्याइएको हो । बाँझो जग्गाको उपयोग, सामुदायिक वनको जग्गाको वन उपज उत्पादनका लागि बहुउपयोग गरी सम्वृद्धिको आधार तयार गर्न व्यावसायिक जडीबुटी खेती कार्यक्रम प्रदेश सरकारले तय गरेकोछ । निजी जग्गा तथा सामुदायिक वन क्षेत्रमा जडीबुटी खेती सञ्चालन गर्दा उपयुक्त क्षेत्रफल, जग्गाको उपलब्धता/पहिचान, समूह/किसानको पहिचान हो । जग्गा एकै स्थानमा उपलब्ध हुन नसकेमा नीजी जग्गा एकीकृत गरी जडीबुटी खती विस्तार कार्य गर्न सकिनेछ । यो कार्यक्रममा जडीबुटी खेती सञ्चालन कार्य निजी वा समुदाय वा सहकारी वा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले छनौट गरेका निश्चित घरधुरीसँग डिभिजन वन कार्यालयले निजी किसान/समूह/समुदाय/ सहकारी/कम्पनीसँग सहकार्य गरी एकल वा साझेदारी वा संयुक्त रुपमा सञ्चालन गर्न सकिने गरी तय गरेको कार्यक्रम हो । यो कार्यविधि प्रयोग गरी देहायका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

जडीबुटी खेती विस्तार अन्तर्गत कार्यान्वयन हुने कृयाकलापहरु देहाय अनुसार हुनेछन:

बागमती प्रदेश सरकार ... तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौडा, नेपाल

- लौठ सल्लाको एकै स्थानको १०० रोपनी भन्दा बढी क्षेत्रफलको निजी जग्गामा जडिबुटी खेतीको लागि प्लट वृक्षारोपणको लागि बिरुवा खरीद र वितरण (निजी जग्गालाई क्लष्टरीङ्ग गर्न सकिने)
- सतुवाको एकै स्थानको ४० रोपनी भन्दा बढी क्षेत्रफलको निजी जग्गामा जडिबुटी खेतीको लागि प्लट वृक्षारोपणको लागि बिरुवा खरीद र वितरण (निजी जग्गालाई क्लष्टरीङ्ग गर्न सकिने)
- चिराईतो एकै स्थानको १०० रोपनी भन्दा बढी क्षेत्रफलको निजी जग्गामा जडिबुटी खेतीको लागि प्लट वृक्षारोपणको लागि बिरुवा खरीद र वितरण (निजी जग्गालाई क्लष्टरीङ्ग गर्न सकिने)
- पकेट क्षेत्रमा व्यावसायिक जडिबुटी खेती विस्तार(सर्पगन्धा, कुरिलो, खमारी, टटेलो, जामुन, छतिवन आदि)
- बाँझो तथा खाली जमीनमा जडीबुटी तथा गैहकाष्ठ वन पैदाबार खेती विस्ता

६४. दार पकेट क्षेत्रमा दार प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन

यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा दार पाईने क्षेत्रको स्रोत सर्वेक्षण र नक्सांकन गरी पकेट क्षेत्रको निर्धारण गरी सो क्षेत्रमा रहेका स्वस्थ दारको रुख तथा पुनरुत्पादनको संरक्षण, सम्वृद्धि वृक्षारोपण र व्यवस्थापन कृयाकलाप गर्न यो शीर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गर्न सकिनेछ । यो कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा प्राकृतिक रुपमा रहेका दारका रुखहरु सम्वन्धित सामुदायिक वन तथा कवुलियती वन समूहसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा पकेट क्षेत्रमा यो कार्य गर्नुपर्नेछ ।

६५. मिनि चिडियाखाना स्थापना

यस कार्यक्रम अन्तर्गत मिनि चिडियाखाना स्थापना तथा निर्माणका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरिने छ । स्वीकृत विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) मा उल्लेख भएको निर्माण संरचनाहरु प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन र सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम खर्च गर्नु पर्नेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछः

क. मिनि चिडियाखाना स्थापनाका, बाह्रविसे न.पा. सिन्धुपाल्चोक

ख. मिनि चिडियाखाना स्थापना, किस्पाङ गा.पा. नुवाकोट

६६. सामुदायिक वनको वन सम्वर्द्धन प्रणालीमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारी

यस कार्यक्रम अन्तर्गत सामुदायिक वनहरुको वन सम्वर्द्धन प्रणालीमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारीमा खर्च गरिनेछ । साथै वन व्यस्थापन कार्ययोजनाको म्याद समाप्त भएको सामुदायिक वनहरुको पुनरावलोकन तथा नवीकरणका लागि समेत खर्च गरिनेछ । यस कार्यक्रममा विनियोजित रकमबाट वन सम्वर्द्धन प्रणालीमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारी/परिमार्जनका लागि प्रति सामुदायिक वन बढीमा रु. चार लाख(२०० हेक्टर क्षेत्रफल सम्मको लागि रु. दुई लाख, २०० देखि ३०० हेक्टर सम्म क्षेत्रफलको लागि रु. तीन लाख, र ३०० हेक्टर क्षेत्रफल भन्दा माथिका लागि रु. चार लाख) र अन्य सामुदायिक वनको कार्ययोजना नवीकरण तथा पुनरावलोकनको हकमा प्रति सामुदायिक वन बढीमा रु. चालिस हजार(१०० हेक्टर क्षेत्रफल सम्मको लागि रु. बीस हजार, २०० हेक्टर क्षेत्रफल सम्मको लागि रु. तिस हजार र ३०० हेक्टर क्षेत्रफल भन्दा माथिका लागि रु.चालिस हजार) खर्च गर्न सकिनेछ ।वन सम्वर्द्धन प्रणालीमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारीका लागि प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन र सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम खर्च गर्नु पर्नेछ ।

६७. छतिवन/सीता अशोक वाटीका निर्माण तथा वासस्थान व्यवस्थापन

यस कार्यक्रम अन्तर्गत सडक किनार, नदी किनार तथा सार्वजनिक स्थानमा छतिवनको वृक्षारोपण गरी संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ । सीता अशोक वाटीकामा प्राकृतिक रुपमा रहेको सिता अशोकको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा

वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल
Scanned with CamScanner
CamScanner

स्थानीय पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माणका लागि खर्च गरिनेछ । प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम हरियाली प्रवर्द्धन तथा स्थानीय पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन गर्न गराउन सकिनेछ । उपभोक्ता समिति इच्छुक नदेखिएको तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य सञ्चालन गर्न उपयुक्त नदेखिएको अवस्थामा बोलपत्र वा दरभाउपत्रको माध्यमबाट योजना कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ ।उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गर्न यस कार्यविधिको खण्ड "ख" वातावरण संरक्षण तथा शहरी बन कार्यक्रम अन्तर्गत पार्क/गार्डेनिङ्ग निर्माणमा भएको व्यवस्था बमोजिम हुनेछ ।

६८. सामुदायिक बन व्यवस्थापन गरी काठ/दाउरा उत्पादन

मन्त्रालयद्वारा स्वीकृत दिगो बन व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९ बमोजिम तथा आवश्यक्ताको आधारमा काठ, दाउराको संङ्कलन गर्नुपर्ने भएमा सोका लागि यस शीर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गर्नुपर्नेछ । काठ, दाउरा सङ्कलन गर्दा ठेक्का बन्दोबस्त प्रकृयाबाट गर्नुपर्नेछ तर ठेक्काबाट गर्न नसकिने अवस्थाको औचित्य सहित एक तह माथिको निकायबाट सहमति प्राप्त गरी अमानतबाट कार्य सञ्चालन गर्न बाधा पर्ने छैन । यस कार्यक्रम अन्तर्गत सङ्कलन भएको काठ, दाउरा बिक्री पश्चात संङ्कलन खर्च प्रदेश सरकारको संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि कार्य संचालन भएको समूहको नाम र ठेगाना, काठ दाउराको परिमाण, ठेक्का तथा अमानतको विवरण, संचालित कृयाकलापको फोटो, उपभोक्ता समितिको निर्णय लगायतका खर्च बिलभर्पाई संलग्न गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

६९. सामुदायिक बनमा थिनिङ्ग कार्यको लागि सहयोग

सामुदायिक बन विकास कार्यक्रम लागू भएपछि बनको सबल संरक्षणबाट पुनरोत्पादन भई हाल अधिकांश सामुदायिक बनको बनक्षेत्र पोथ्रापोथ्री वा पोल अवस्थाको बनमा स्थापित भएको पाइन्छ । त्यस्तै कतिपय सामुदायिक बनहरुको क्षेत्र अझै झाडीयुक्त अवस्थामा समेत रहेका छन । हाल सामुदायिक बनमा सिल्भिकल्चर प्रणालीमा आधारित वैज्ञानिक बन व्यवस्थापन कार्यक्रम समेत लागू भै आएको ती बनको व्यवस्थापन कार्ययोजनाले सुधार कटानको सिफारिस समेत गरेको पाइन्छ । ती सबै अवस्थामा साना तथा पोल बनमा थिनिङ्ग, झाडी सफाई, तथा वैज्ञानिक बन व्यवस्थापन योजनामा उल्लेखित स्थानहरुमा सुधार कटान, थिनिङ्गका लागि स्रोत सर्भेक्षण गरी कार्ययोजना तयारी तथा स्वीकृत गरी कार्यक्रम गरिनेछ । कार्यक्रम संचालन गर्दा प्रचलित नर्मसको आधारमा लागत अनुमान तयार गरी कार्य संचालन गर्नुपर्ने छ ।यस कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा अनिवार्य रुपमा बन उपभोक्ता समूहको लागत सहभागिताको सुनिश्चिता हुनुपर्नेछ। यो कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा सामुदायिक बनको बन कार्ययोजनामा थिनिङ्ग/ प्रुनिङ/ सुधार कटान/झाडी सफाईको कृयाकलाप संचालन गर्ने भनी उल्लेख भएका सामुदायिक बन उपभोक्ता समूहहरु मध्येबाट माग संकलन गरिने छ । संचालन गर्न सकिने परिमाण, औचित्य, समूहको सक्रियता, समूहको आर्थिक अवस्था, बनको अवस्था लगायतलाई विचार गरी डिभिजन बन कार्यालयले छनौट गरी उपयुक्त सामुदायिक बनमा यो कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि कार्य संचालन भएको समूहको नाम र ठेगाना, समूह छनौटका आधारहरु, संचालित कृयाकलापको फोटो, उपभोक्ता समितिको निर्णय लगायतका खर्च बिलभर्पाई संलग्न गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

Scanned with CamScanner

७०. गत आर्थिक वर्षमा निजी तथा सामुदायिक वनमा मोसो बाँसको अध्ययन तथा अनुसन्धानको लागि स्थापना भएको प्लट व्यवस्थापन

विगत आर्थिक वर्षहरुमा निजी तथा सामुदायिक वनहरुमा स्थापना गरिएको मोसो बाँसको स्थायी प्लटको व्यवस्थापनका लागि यो शीर्षकको रकम खर्च गरिनेछ । स्थायी प्लटको विवरण र सोमा मापन गरिएको तथ्याङ्क वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रले सम्बन्धित सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहमा/ निजी वन धनी समेतको विवरण दुरुस्त गरी व्यवस्थित तवरले राख्नुपर्नेछ । यो कार्य वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रले वा मातहतका वन प्राविधिक मार्फत सामुदायिक वन उपभोक्ताहरु र निजी वन धनीको प्रत्यक्ष संलग्नतामा सम्पन्न गरिनेछ । बासको विरुवाको अवस्था के कस्तो रहेको छ र प्लट स्थापना भएको क्षेत्रको सरसफाई गर्ने, गोडमेल गर्ने, आवश्यक्तानुसार मलको प्रयोग गर्ने, अनुगमन तथा निरीक्षण जस्ता कार्यमा खर्च गर्नुपर्नेछ । यसको अतिरिक्त अनुसन्धान प्रोटोकलमा उल्लेखित विषयहरुको समेत अधावधिक तथ्याङ्क राख्नुपर्नेछ । कार्यक्रम पश्चात प्रतिवेदन साथ प्लट स्थापना भएको क्षेत्र/सामुदायिक वन/निजी वन प्लटको संख्या, साईज, स्थान, संलग्न व्यक्तिहरुको नामावली, जि.पि.एस. कोअर्डिनेट, विरुवा मापनको विवरण, लागत अनुमान, फोटो लगायतका बिल भर्पाईहरु संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

७१. लौठ सल्लाको पात प्रशोधन उद्योगका लागि प्रविधि हस्तान्तरण

यस कार्यक्रम अन्तर्गत लौठ सल्लाको पात प्रशोधन उद्योगका लागि आवश्यक पर्ने मेशिन खरिद गरी हस्तान्तरण गरिनेछ । मेशिन खरिदका लागि सोको स्पेशिफिकेशन तथा लागत अनुमान स्वीकृत गरी प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम खरिद गर्नुपर्नेछ ।यस्तो मेशिनरी प्रविधि हस्तान्तरण गर्दा स्थानीयस्तरमा कच्चा पदार्थ लौठ सल्लाको पातको स्रोतको शुनिश्चितता भएको, त्यसको उद्यम विकाका लागि स्थानीय सामुदायिक वन समूहहरुको बीचमा सञ्जाल एवं सहकारी निर्माण गरी सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको र यस्तो उद्योगको प्रवर्द्धनको निमित्त सम्बन्धित स्थानीय तहले समेत लगानी गर्न प्रतिवद्धता गरेको हुनुपर्दछ ।

कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि समूह/सहकारीको नाम र ठेगाना, छनौटका आधारहरु, खरीद भएको मेशीनरी औजारको विवरण तथा फोटो लगायतका खर्च बिलभर्पाई संलग्न गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ ।

७२. वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिका लागि राहत वितरण

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गर्दा नेपाल सरकारले स्वीकृत गरेको "वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरण निर्देशिका, २०८०" अनुसार हुनुपर्नेछ ।

कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि निर्देशिका बमोजिम राहत पाउने व्यक्तिको विवरण, फोटो, वितरित रकमको विवरण संलग्न गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

७३. अनुसन्धान अधिकृतका लागि मुद्दा अनुसन्धान/तहकिकात तथा दायरी खर्च (प्रति मुद्दा बढीमा रु १० हजार)

वन र वन्यजन्तु अपराधमा संलग्न हुने व्यक्तिहरुलाई पक्राउ गरी कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढाउने सिलसिलामा आवश्यक रकम यस शीर्षकबाट खर्च गरिनेछ । सामान्यतया मुद्दा दायर गर्नका लागि आवश्यक पर्ने मसलन्द, यातायात भाडा, ईन्धन, पानी, अनुसन्धान अधिकृतको भ्रमण/खाजा/खाना खर्च, सञ्चार खर्च लगायतका शीर्षकमा खर्च गर्न सकिनेछ । खर्च रकम फछ्र्यौट गर्दा खर्च भएको बिल भर्पाई एवं मुद्दा निकासाको/अभियोग पत्र दायर गरेको सम्बन्धी कागजात पेश गर्नुपर्दछ । मुद्दाको सिलसिलामा विदेशी नागरीक पक्राउ परी दोभाषे/अनुवादक राख्नुपर्दा निजलाई दिनुपर्ने पारिश्रमिक/भत्ता नियमानुसार उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौडा, नेपाल

खण्ड ख

वातावरण संरक्षण तथा शहरी वन कार्यक्रम

७४. जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण र अनुकूलनको लागि रामेछाप जिल्लाको सुख्खा क्षेत्रमा वृक्षारोपण

सुख्खा क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनको असरलाई न्यूनीकरण गर्नका निमित्त उक्त क्षेत्रलाई हरियाली बनाउनु आवश्यक हुन्छ । अत सुख्खा क्षेत्र पहिचान गरी उक्त क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरी उक्त क्षेत्रलाई उचित स्याहार तथा सम्भार गर्ने उद्देश्यले यस कार्यक्रम राखिएको हो । यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम जैविकबार लगाउने, सुख्खा सहनसक्ने प्रजातिको कम्तीमा दुई वर्षभन्दा बढी र ३ फिट भन्दा अग्लो बिरुवा वृक्षारोपण गर्ने, ४५•४५•४५ सेमीमा खाडल खन्ने, अन्यत्रबाट बनको माटो र कम्पोष्ट मल मिसाई हाल्ने, मल्चिङ्ग गर्ने, ५•३•३ फिटको स साना-बाटरहोल निर्माण आदि कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ । सुख्खा याममा कार्यालयको साधन प्रयोग गरी पानी हाल्ने कार्य गर्नुपर्नेछ । कार्यसम्पन्न पश्चात् सो क्षेत्रको क्षेत्रफल, नक्शा, फोटो र भए गरेका उपलब्धीहरुको विवरण सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

७५. संवेदनशील जलाधार क्षेत्रको निजी जग्गाको भू उत्पादकत्व बढाउन फलफूल बिरुवा खरिद र वितरण (कार्यविधिमा तोकिएको प्रजाति मात्र) कार्यक्षेत्र भित्रका सबै जिल्लामा

यस अन्तरगत संवेदनशील जलाधार क्षेत्र वरपर रहेको निजी जग्गा, जमीनमा फलफूलको बिरुवाहरु रोपण गरिने छ। स्थान छनौट गर्दा चुरे तथा माहाभारत क्षेत्रको संवेदनशील जलाधार क्षेत्र छनौट गरी वृक्षारोपण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम जिल्ला दररेटको आधारमा फलफूल खरिद तथा वितरण गरी रोपणमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात् कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा खरिद भएका फलफूल बिरुवाको संख्या, रोपिएको स्थान र सोको नक्सा, संलग्न व्यक्ति तथा संस्थाको नामावली, फोटो, बिल भर्पाईहरु लगायतका आवश्यक कागजातहरु संलग्न गरी पेश गर्नुपर्नेछ । यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा एक जलाधार क्षेत्रमा एक प्रजातिको मात्र फलफूल रोपण गर्नुपर्नेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत आँप, लिचि र कटहर बाहेक निम्न प्रजातिका फलफुल बिरुवा तोकिएको छ: भित्रि मधेशको लागि- कागती, अमला, अम्बा, एभोकाडो, मेकाडामिया, पिकानट तथा माग भएकोमा मात्र अन्य पहाडी तथा उच्च पहाडी क्षेत्रको लागि- कागती, ओखर, मेकाडामिया, पिकानट, एभोकाडो तथा माग भएकोमा मात्र।

७६. शहर/नगर क्षेत्रमा वृक्षारोपण (५ फीट भन्दा अग्लो बहुवर्षीय बिरुवा खरिद र ढुवानी सहित)

प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली बमोजिम शहरी क्षेत्रका लागि उपयुक्त प्रजातिका ५ फीटभन्दा अग्लो बिरुवा खरिद र ढुवानी गर्न यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम खर्च गरिनेछ ।यो कार्य सम्बन्धित स्थानीय तहको सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ साथै बिरुवा रोपण र संरक्षणको जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ:

- स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा एकिकृत वातावरण व्यवस्थापन तथा हरियाली प्रवर्धन कार्यक्रम
- गणेशमान सिंह हरित शहर योजना(शहर/नगर/सडक किनार क्षेत्रमा वृक्षारोपण (५ फीट भन्दा अग्लो बहुवर्षीय बिरुवा खरीद र ढुवानी सहित)
- स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा शहर/नगर/सडक किनार क्षेत्रमा वृक्षारोपण (५ फीट भन्दा अग्लो बहुवर्षीय बिरुवा खरीद र ढुवानी सहित)

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

७७. वृक्षारोपण

नदी उकास क्षेत्र, सार्वजनिक खाली क्षेत्र, अतिक्रमण हटाई खाली भएको क्षेत्र, सामुदायिक तथा सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको खाली क्षेत्रहरुमा वृक्षारोपण गरिने उद्देश्यले यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । डिभिजन वन कार्यालयमा उत्पादन भएका बिरुवाहरु रोपण गरिनेछ ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछ:

- क्षेत्र पहिचान, सर्भेक्षण एवम् नक्शाङ्कन
- सम्भव भएसम्म संरक्षण समूह पहिचान र सशक्तिकरण
- पहिचान भएका क्षेत्र सुहाउदो प्रजातिको छनौट र वृक्षारोपण
- आवश्यकता अनुसार जैविक घेरबार

कार्य सम्पन्न भए पश्चात् वृक्षारोपण गरिएको स्थान, क्षेत्रफल, रोपिएको विरुवाको जात र संख्या, बिल भर्पाई, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन सहितको विवरण पेश गर्नुपर्नेछ ।

७८. फलफुलका विरुवा खरिद तथा वितरण

आँप, लिच्ची, कटहर बाहेकका बिभिन्न प्रजातिका फलफुलको विरुवा वृक्षारोपण गरी खाली क्षेत्रलाई सदुपयोग गरी संवेदनशील जलाधार क्षेत्रको निजी जग्गाको भू उत्पादकत्व बढाउन/हरीयाली प्रवर्द्धन/आयआर्जनको उद्देश्य राखेर यी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ।यस शिर्षको रकम सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह/कबुलियति वन समूह/निजी वन धनी/निजी जग्गा धनी सँग छलफल स्थान छनौट प्रजाति निर्क्यौल गरी प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली अनुसार फलफुलका विरुवा खरिद, ढुवानी, वितरण लगायतमा खर्च गर्न सकिने छ।कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रतिवेदनमा खरिद, ढुवानी, वितरण गरिएका विरुवाहरुको बिवरण, क्षेत्रफल, खर्चको बिल भर्पाई र सञ्चालित कृयाकलापहरुको फोटो समेत पेश गर्नु पर्नेछ। फलफूलका विरुवा रोपण खर्च, वृक्षारोपण क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापनको जिम्मा सम्वन्धित व्यक्ति/समूहको हुनेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ:

- संवेदनशील जलाधार क्षेत्रको निजी जग्गाको भू उत्पादकत्व बढाउन फलफूल विरुवा खरीद र वितरण (कार्यविधिमा तोकिएको प्रजाती मात्र) कार्यक्षेत्र भित्रका सबै जिल्लामा
- सा.व./क.व./निजि वनका उपभोक्ताहरुलाई फलफूलका विरुवा खरिद तथा वितरण/रोपण

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल
Scanned with CamScanner
CamScanner

७९. जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको लागि क्षतिग्रस्त भूमि पूर्नउत्थान कार्यक्रम

चुरे तथा मध्य पहाडमा रहेका हैसियत बिग्रिएको एवम् क्षतिग्रस्त, भू-क्षय भई Problematic Soil भएको क्षेत्र जमीनहरुको, अतिक्रमणको चपेटामा परी वनको रुप परिवर्तन हुन खोजेको वन क्षेत्र पहिचान गर्नुपर्दछ। पहिचान भएका क्षेत्रहरुमा पुनरुत्थानका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्नुपूर्व त्यस क्षेत्रलाई पुर्णरुपले सुरक्षित हुने गरी तारबारको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । पुनरुत्थानका कार्यक्रममा भू-संरक्षणका कार्यहरु सहित सञ्चालन संगै सो क्षेत्रलाई समय समय/वर्षेनी/वा निश्चित समयमा अनुगमन गरी आयमूलक तथा सुख्खा सहने र चाडो हुर्कने रुख बिरुवाहरु लगाउनु पर्नेछ । साथै सकेसम्म सो क्षेत्रको कार्यक्रम सञ्चालन पुर्व र पश्चात् फोटो लिन सकिने गरी एक निश्चित स्थानको छनौट गरी त्यसलाई अभिलेखमा राख्नुपर्दछ । यो शीर्षकको रकम प्लट स्थापनाको लागि सर्भे, तारबार, बोर्ड निर्माण र स्थापना, अनुगमन लगायतका क्रियाकलापहरुमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गरिने छ । यो कार्यक्रम नदी उकास जग्गामा बीउ छर्ने कार्यक्रम जस्ता क्षतिग्रस्त भूमि पुनरुत्थान गर्ने अन्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको क्षेत्रमा गर्न सकिन्छ । कार्यसम्पन्न भएपछि तारबार भएको क्षेत्रको GPS नक्सा सहितको सञ्चालित क्रियाकलापहरुको फोटो सहितको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछः

- हेटौंडा उपमहानगरपालीका ८ को क्षतिग्रस्त भुमी पुनरोत्थान कार्यक्रम वन तथा वतावरण संरक्षण निर्माण
- हेटौंडा उपमहानगरपालीका १७ गंगटेखोला खहरे नियन्त्रण- तथा क्षतिग्रस्त भुमी पुनरोत्थान कार्यक्रम वन तथा वतावरण संरक्षण निर्माण
- क्षतिग्रस्त भूमि पुनरोत्थान कार्यक्रम, ललितपुर-४

८०. गह्रा सुधार लगायतका भू संरक्षण तथा अन्य कार्य, सिद्धि विनायक मन्दिरको प्राङ्गणमा (माटो पुर्ने समेत)महालक्ष्मी न. पा. ९ ललितपुर -

यो कार्यक्रम सिद्धि विनायक मन्दिरको क्षतिग्रस्त र हैसियत बिग्रिएको जमिनको गह्रा सुधार, संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको हो ।यस कार्यक्रम संचालन गर्दा क्षतिग्रस्त भुमिको पुनरोत्थानका लागि गह्रा सुधार तथा माटो पुर्ने कार्य समेतमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यसम्पन्न भएपछि तारबार भएको क्षेत्रको GPS नक्सा सहितको सञ्चालित क्रियाकलापहरुको फोटो सहितको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ।

८१. केन्द्रीय तथा हाईटेक नर्सरीमा गत आर्थिक वर्षमा उत्पादन भएका बहुवर्षीय बिरुवाहरुको संरक्षण

यस शीर्षकको रकम आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा केन्द्रीय तथा हाईटेक नर्सरीमा उत्पादन भएका बिरुवाहरुको हेरचाह, गोडमेल, प्रुनिङ्ग, जरा काट्ने, पानी हाल्ने, औषधी छर्किने, प्रुनिङ्ग नाईफ, सिकेचर, ग्राफ्टिङ्ग चक्कु, कुटो कोदालो, झारी, पाईप, प्लाष्टिक, एक पाङ्ग्रे गाडा खरिद गर्ने कार्यको लागि लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ ।

८२. हाईटेक नर्सरी निर्माण/स्थापना (मकवानपुर र काठमाडौं)

डिभिजन वन कार्यालय मकवानपुर र काठमाण्डौं मा निर्माणाधिन रहेको हाईटेक नर्सरी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि यस शीर्षकको रकम खर्च गरिनेछ । विनियोजित रकम बाँकी रहन गएमा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनमा उल्लिखित निर्माण हुन बाँकी कार्यमा प्रचलित कानून बमोजिम खर्च गर्न सकिनेछ।

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

८३. हाईटेक नर्सरीको बेड निर्माण, कम्पाउन्ड तथा कार्यालय घर लगायतका निर्माण (बाह्रबिसे सिन्धुपाल्चोक र सालधारी सिलापत्र सा.व. साबिक-१ हाल बेलकोट गढी-१० नुवाकोट)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत हाईटेक नर्सरी निर्माण/स्थापनाका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन(DPR तयार गरिने छ । स्वीकृत विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन(DPR)मा उल्लेख भएको निर्माण संरचनाहरु प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन र सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम खर्च गर्नुपर्नेछ ।

८४. हाईटेक नर्सरी निर्माणका लागि वातानुकुलित, सेडघर र आवश्यक मेशिन तथा औजार खरिद (बाह्रबिसे सिन्धुपाल्चोक र सालधारी सिलापत्र सा.व. साबिक-१ हाल बेलकोट गढी-१० नुवाकोट)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत हाईटेक नर्सरी निर्माणका लागि वातानुकुलित, सेडघर र आवश्यक मेशिन तथा औजार खरिद गरिने छ । स्वीकृत विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन(DPR) भए बमोजिमको मेशिनरी औजार, वातानुकुलित तथा सेडघर समेतका संरचनाहरु प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन र सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम खर्च गर्नुपर्नेछ ।

८५. बाँसको बिरुवा खरिद तथा रोपण (२ वर्षे)

यस शीर्षकम विनियोजन भएको रकम भू संरक्षण सम्बन्धी निर्माण भएका संरचना वरिपरि कम्तिमा २ वर्षे बाँसको बिरुवा खरिद, ढुवानी, रोपणमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात् कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा खरिद भएका बाँसको बिरुवाको संख्या, रोपिएको स्थान र सोको नक्सा, संलग्न व्यक्ति तथा संस्थाको नामावली, फोटो, बिल भर्पाईहरु लगायतका आवश्यक कागजातहरु संलग्न राखि पेश गर्नुपर्नेछ ।

८६. स्थानीय स्तरमा बाँसको राईजोम संकलन/खरिद तथा रोपण (समुदायिक वन र कबुलियती वन)

यो कार्यक्रम सामुदायिक वन र कबुलियती वन समूहमा परम्परागत रुपमा गर्दै आएको बाँसको वृक्षारोपणलाई प्रवर्द्धन गर्ने र समूहमा बाँसमा आधारीत उद्यम विकास गर्ने हेतुले तयार गरिएको हो ।यस शीर्षकम विनियोजन भएको रकम स्थानीय तहमा रहेको बाँसको राईजोम संकलन तथा खरिद, ढुवानी, रोपणमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात् कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा खरिद भएका बाँसको राईजोमको संख्या, रोपिएको स्थान र सोको नक्सा, संलग्न व्यक्ति तथा संस्थाको नामावली, फोटो, बिल भर्पाईहरु लगायतका आवश्यक कागजातहरु संलग्न राखि पेश गर्नुपर्नेछ ।

८७. सामुदायिक वन, कबुलियती वन सार्वजनिक क्षेत्र, नदी उकास क्षेत्र/नदी किनार तथा निजी जग्गामा बाँसको कटीङ्ग बिरुवा खरिद, ढुवानी र रोपण (प्रति प्याकेज २ हजार गोटा)

यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम सामुदायिक वन, कबुलियती वन, सार्वजनिक क्षेत्र, नदी उकास क्षेत्र/नदी किनार तथा निजी जग्गामा भू संरक्षण गर्ने उद्देश्यले यो कृयाकलाप प्रस्ताव गरिएको छ । सम्बन्धित सब डिभिजन वन कार्यालय मार्फत माग सङ्कलन गरी माग भएका स्थानको स्थलगत निरीक्षण भए पश्चात् प्राविधिक दृष्टिकोणबाट उपयुक्त देखिएका स्थानमा कम्तिमा २ वर्षे बाँसको कटिङ्ग बिरुवा खरिद, ढुवानी, रोपणमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिने छ। यस कार्यक्रम अन्तरगत निजी जग्गा र सार्वजनिक क्षेत्रमा रोपण कार्य गर्न सकिनेछ ।निजी जग्गाको हकमा बिरुवा मात्र उपलब्ध गराईनेछ भने सार्वजनिक क्षेत्रमा रोपणको खर्च समेत स्वीकृत लागत अनुमान बमोजिम उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा खरिद र रोपण भएका बाँसको बिरुवाको संख्या, स्थान र सोको नक्सा, निजी जग्गामा रोपणमा संलग्न व्यक्तिको नामावली, बाँस रोपिएको जग्गाको कित्ता नम्बरसहितको ठेगाना, फोटो, बिल भर्पाई लगायतका आवश्यक कागजातहरु संलग्न गरी पेश गर्नुपर्नेछ ।

८८. नर्सरीमा मौज्दात रहेको महत्वपूर्ण प्रजातिका बहुबर्षीय बिरुवाको तयारी तथा व्यवस्थापन

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम डिभिजन वन कार्यालयहरुको नर्सरीमा मौज्दात रहेको महत्वपूर्ण प्रजातिका बिरुवाहरुको संरक्षण एवं व्यवस्थापन कार्यको लागि खर्च गर्न सकिनेछ ।कार्य संचालन गर्दा नर्सरीमा मौज्दात रहेको बिरुवाहरुको नाम, संख्याको विवरण सहित प्रतिवेदन तयार गरी बिल भर्पाई लगायतका आवश्यक कागजातहरु संलग्न गरी पेश गर्नुपर्नेछ ।

८९. गत आर्थिक बर्षमा सडक किनारमा रोपण क्षेत्रमा पुनःरोपण कार्यक्रम

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम गत आर्थिक बर्षमा सडक किनारमा रोपण गरिएको क्षेत्रमा अनुगमन निरीक्षण गरी पुनःरोपण गर्ने कार्यमा आवश्यक पर्ने बिरुवा खरिद, खाडल खन्ने, सरसफाई तथा गोडमेल गर्ने र डिभिजन वन कार्यालयको नर्सरीमा रहेका बिरुवाहरु रोपण गर्ने जस्ता कार्यमा खर्च गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् पुनः रोपण गरिएको बिरुवाको प्रजाति, संख्या, रोपण गरिएको स्थान तथा फोटो सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

९०. शहरी वन व्यवस्थापन कार्यक्रम

शहरी क्षेत्रमा सार्वजनिक पर्ति जग्गामा शहरी वनको विकास गरी सो क्षेत्रमा हरियाली कायम गर्न तथा शहरी वन प्रति जनमानसमा सकारात्मक प्रभाववृद्धि गर्नको लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । शहरी क्षेत्रमा बढ्दै गैरहेको वायू तथा ध्वनि प्रदूषणको असरलाई हरियो रुख बिरुवा मार्फत न्यूनीकरण गर्न एवम् स्वच्छ रमणीय वन बगैंचाको विकासका लागि शहरी वन विकास गरिनेछ ।गत आर्थिक बर्षहरुमा शहरी क्षेत्रमा रोपण गरिएका बिरुवाहरुको काँटछाँट, आकार निर्धारण लगायतका वन सम्वर्द्धन कार्यहरु गर्न सकिनेछ ।

९१. संरक्षण पोखरी निर्माण र विभिन्न पानी पोखरी निर्माण

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य जलाधार क्षेत्रमा जलभरण पोखरी निर्माण मार्फत जलभरण क्षमता बढाउने र पानीको सतह बढाई सुख्खायाममा पानीको उपलब्धता बढाउने तथा उपल्लो भूभागबाट तल्लो भूभागमा बगेर आउने भलपानी र भूक्षय व्यवस्थापन गर्नु हो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत धारा पंधेराबाट खेर जाने र वर्षाको भलको पानी सङ्कलन गरी सुख्खा मौसममा खेतबारीमा सिंचाई गर्न र भल बाढी कम गर्न गाँउघरमा भईरहेका पोखरीहरुलाई मर्मत गर्ने र आवश्यकता अनुसार नयाँ पोखरी निर्माण गरिनेछ। यस कार्यक्रममा निम्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछन्:

- परम्परागत रुपमा रहेका कुवा, पोखरी, ताल संरक्षण
- जलभरण संरचना, संरक्षण पोखरी निर्माण, तारबार
- रनअफ हार्भेस्टिङ ड्याम निर्माण
- हरियाली प्रवर्द्धन

९२.मंगलादेवी हरित बाल उद्यान योजना

सामुदायिक विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने स-साना बालबालिकाहरुलाई हरियालीयुक्त वातावरणमा मनोरञ्जन गराउने उद्देश्यले यो कृयाकलाप प्रस्ताव गरिएको हो । सम्बन्धित स्थानीय तहसँगको समन्वयमा बाल उद्यान निर्माण गरिने विद्यालयको छनौट गरिनेछ । यसको लागि उद्यान निर्माणमा स्थानीय तहले गर्न सक्ने आर्थिक तथा प्राविधिक योगदान सहित छनौट गरी पठाउन सम्बन्धित पालिकालाई पत्राचार गरिनेछ । छनौट भईआएका प्रस्ताव मध्ये उपयुक्त प्रस्ताव छनौट गरी डिभिजन वन कार्यालय, सम्बन्धित पालिका र सम्बन्धित विद्यालय बीच प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम त्रिपक्षीय संझौता गरी निर्माण कार्य गरिने छ । सम्बन्धित पालिका र सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिसमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति वा निर्माण

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

समिति मार्फत समेत कार्य गराउन सकिनेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत हरियाली प्रवर्द्धन तथा विद्यार्थीको लागि चिप्लेटी, पिङ्ग, ढिकिच्याँउ लगायतका खेल/मनोरञ्जन सामाग्रि खरिद, भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्य गर्न सकिनेछ ।कार्य संपन्न भए पश्चात् कार्य सञ्चालन गरिएको विद्यालयको नाम र ठेगाना, गरिएका गतिविधिहरुको विवरण, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन, बिलभर्पाई, फोटोहरु भएको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

१३. पार्क निर्माण/गार्डेनिङ्ग

स्थानीय स्तरमा रहेका खाली जग्गाहरुको प्रभावकारी प्रयोग गरी हरियाली प्रवर्द्धनसंगै भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण गरी आमोद प्रमोदको अभिवृद्धिको लागि यी कृयाकलापहरु प्रस्ताव गरिएको हो । प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम हरियाली प्रवर्द्धन तथा स्थानीय पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन गर्न गराउन सकिनेछ । कुनै योजनाको कार्यान्वयन गर्न उपभोक्ता समिति इच्छुक नदेखिएको तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य सञ्चालन गर्न उपयुक्त नदेखिएको अवस्थामा बोलपत्र वा दरभाउपत्रको माध्यमबाट योजना कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ ।उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गर्ने कार्यविधि देहाय बमोजिम हुनेछः

१. उपभोक्ता समिति गठनः सम्बन्धित स्थानीय तहको निर्वाचित जनप्रतिनिधिको अध्यक्षतामा र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने निकायका प्रतिनिधिको रोहवरमा लाभग्राही समुदायको भेलाबाट उपभोक्ता समिति गठन गर्नु पर्नेछ । उपभोक्ता समितिमा अध्यक्ष, सचिव तथा कोषाध्यक्ष मध्ये कम्तिमा १ जना महिला सहित सामान्यतया समावेशी प्रकृतिको हुनुपर्नेछ ।

२. सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञ तथा प्राविधिकहरुको सहयोगमा स्थलगत अवलोकन गरी सर्भे, डिजाइन तथा लागत अनुमान तयार गरिनेछ।

३. डिजाइन तथा लागत अनुमान तयार गर्दा सम्बन्धित स्थानीय तह तथा उपभोक्ता समूहको माग, सल्लाह, सुझाव र आवश्यकतालाई पनि आधारमा लिन सकिनेछ ।

४. लागत इष्टिमेट तयार गरी सो को स्वीकृति तथा कार्यक्रम सञ्चालनको निम्ति तयार गरिने प्रस्तावमा कार्यक्रमको नाम, कार्यक्रमको उद्देश्य, उपभोक्ता समितिको विवरण, अपेक्षित उपलब्धी स्पष्ट खुलेको हुनुपर्नेछ ।

५. वन क्षेत्र बाहेकको स्थानमा उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण हुने पर्यटकीय पूर्वाधारहरुको निर्माणको लागि स्थानीय तहको सिफारिस पेश गर्नुपर्नेछ । स्थानीय तहले यस्तो सिफारिस गर्दा सम्भव भएसम्म निर्माण पश्चात् त्यसको स्याहारसंभार र सञ्चालन गर्ने प्रतिवद्धता समेत पेश गर्नुपर्नेछ।

६. उपभोक्ता समिति मार्फतनिर्माण हुने पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माणको कूल लागतमध्ये कम्तिमा १० प्रतिशत सम्बन्धित लाभग्राहीसमुदायले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

७. उपर्युक्त अनुसार गठन भएको समितिको निर्णय, कम्तिमा सम्बन्धित स्थानीय तहको वडाको सिफारिस, आयोजनाका प्राविधिकले गरिदिएको लागत अनुमान, डिजाईन नक्सा र मर्मतसंभार एवम् सञ्चालन कार्ययोजना समेत संलग्न गरी उपभोक्ता समितिले प्रस्ताव/निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

८. सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट डिजाइन तथा लागत अनुमान सहितको प्रस्ताव/माग निवेदन प्राप्त भई डिजाईन तथा लागत अनुमान र लागत साझेदारी स्वीकृत भए पश्चात् उपभोक्ता समितिसँग नियमानुसार सम्झौता गरी कार्य आदेश दिइनेछ ।

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

९. कार्यक्रमहरुको सम्झौता गर्दा कामको परिमाण, लागत, समय सिमा, गुणस्तर जस्ता सुचकहरु समावेस गरी गर्नुपर्नेछ ।

१०. सामुदायिक वन क्षेत्रमा निर्माण हुने पार्क सम्बन्धित सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति मार्फत मात्र गरिनेछ । यसरी गरिने कार्य सम्बन्धित सामुदायिक वनको स्वीकृत वन कार्ययोजनामा समावेश भएको हुनु पर्नेछ । सामुदायिक वनमा पार्क निर्माण गर्दा वन नियमावली, २०७९ को अनुसूची ३० मा उल्लेखित कृयाकलापहरुमात्र निर्माण गर्न पाइनेछ।

११. उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरु सम्बन्धित कार्यालय तथा मन्त्रालयबाट आवश्यकता अनुसार अनुगमन गरी सम्बन्धित उपभोक्ता समितिलाई पृष्ठपोषण उपलब्ध गराईनेछ ।

१२. योजना कार्यान्वयन/निर्माण गर्ने उपभोक्ता समितिको जिम्मेवारी निम्नानुसार हुनेछः

क) उपभोक्ता समिति कार्यकारी समिति हुनेछ ।

ख) उपभोक्ता समितिले कार्यक्रम सम्झौता, कार्यान्वयन, समन्वय, अनुगमन गरी सम्पन्न गर्ने लगायतका सम्पूर्ण जिम्मेवारी वहन गर्नेछ ।

ग) सम्बन्धित स्थानीय तहसित समन्वय गरी सम्पन्न भएका योजना हस्तान्तरण नहुँदासम्म सो को संरक्षण, सदुपयोग, संवर्द्धन, मर्मत संभार गर्ने दायित्व उपभोक्ता समितिको हुनेछ ।

घ) उपभोक्ता समितिले कार्यस्थलमा खटिएका प्राविधिक-कर्मचारीले दिएका सल्लाह सुझाव बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

ङ) उपभोक्ता समितिले रकम खर्च गर्दा प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीले तोकेको प्रकृया पुरा गरेर मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ । प्रकृया नपुर्याई गरिएको खर्च भूक्तानी हुने छैन ।

१३. प्राविधिकबाट कार्य संपन्न प्रतिवेदन प्राप्त भए पश्चात् स्वीकृत बिल भर्पाइ बमोजिमको रकममा नियमानुसार कट्टी गर्नुपर्ने कर र धरौटी रकम कट्टा गरी बाँकी रकम उपभोक्ता समितिको बैंक खातामा जम्मा हुने गरी भुक्तानी गरिनेछ।

यस अन्तर्गत गणेशमान सिंह पार्क, राधास्वामी सत्सङ व्यास सुन्दरीघाट काठमाडौंको कम्पाउन्डसँग जोडिएको बागमती किनारको वृक्षारोपण क्षेत्रको तारबार तथा गार्डेनिङ्ग व्यवस्थापन लगायत अन्य पार्कहरु रहनेछ ।

१४. वातावरणीय अध्ययनको प्रतिवेदन सम्बन्धी बैठक

प्रदेशमा सञ्चालन हुने विकास निर्माण तथा वातावरण संरक्षण ऐन तथा नियमावलीमा उल्लिखित कार्य तथा आयोजनाहरुको वातावरणीय प्रतिवेदनहरुको अध्ययन गर्नुपर्ने तथा स्वीकृतिको लागि सिफारिस गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको हुँदा यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो। यस शीर्षकमा विनियोजित रकम निर्देशनालय तथा मन्त्रालयमा मूल्याङ्कन कार्यको लागि गठित सिफारिस समितिको पदाधिकारीहरुको लागि खाजा, खाना, नियमानुसार पाउने भत्ता र यातायातमा खर्च गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् वातावरण अध्ययन प्रतिवेदनहरुको मूल्याङ्कनको लागि बस्ने सिफारिस समितिको बैठकको माइन्युट समावेश गर्नुपर्नेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछः

- वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृत बैठक भत्ता प्रति बैठक (महिनामा कम्तिमा २ वटा बैठक)
- वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृत बैठक भत्ता प्रति बैठक (EIA) समेत
- वातावरण अध्ययन प्रतिवेदनहरुको मूल्याङ्कनको लागि बस्ने सिफारिस समितिको बैठकका लागि खाजा, खर्च

वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

- वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृतका लागि प्राप्त EIA अध्ययन गरी राय सुझाव लिन (विज्ञको पारिश्रमिक र यातायात खर्च समेत)

९५. वातावरण क्षेत्रसम्बन्धी अनुगमन तथा निरीक्षणका लागि वातावरण निरीक्षकको पारिश्रमिक

प्रदेश भित्ररहेका विभिन्न औद्योगिक प्रतिष्ठान, अस्पताल, होटल व्यावसाय तथा स्वीकृत वातावारणीय अध्ययन प्रतिवेदनको कार्यान्वयन अवस्था सम्बन्धी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नका लागि वातावरण निरीक्षण सम्बन्धी सेवा लिनको लागि यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । यस शीर्षकमा विनिनयोजित रकम प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम प्रस्ताव माग गरी वातावरण निरीक्षक छनौट गरिनेछ। यस्तो वातावरण निरीक्षकको शैक्षिक योग्यता बागमती प्रदेशको वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ बमोजिम वन वा वातावरण वा ईन्जिनियरिङ्ग विषयमा स्नातक हुन पर्नेछ। वातावरण निरीक्षको पारिश्रमिक अधिकतम अधिकृतस्तर सातौं तहको कर्मचारी सरह हुनेछ । वातावरण निरीक्षकले अनिवार्य रुपमा अनुगमन निरीक्षणको प्रतिवेदन हरेक महिना मन्त्रालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

९६. कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

मन्त्रालय र मातहतका निकायबाट सम्पादन भएका विभिन्न कार्यक्रमहरु के कसरी सञ्चालन भएका छन ? के कति प्रगति भयो ? कुन कुन कार्यक्रमहरु सम्पादन हुन सकेनन? कार्य सम्पादनमा के कस्ता व्यवधानहरु आए ? के कुन कार्यक्रमहरुको सम्पादन राम्रो भयो? लगायतका विवरण सहितको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरी अभिलेखिकरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । यस शीर्षकको रकम दैनिक भ्रमण भत्ता, तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

९७. वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको कार्यन्वयनको अनुगमन तथा नियमन

यस शिर्षक अन्तरगतको रकम प्रदेश वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तरगत स्वीकृत गरिएका विभिन्न प्रस्तावहरुको वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमनको लागि भ्रमण भत्ताको लागि खर्च गर्न सकिनेछ ।

यस अन्तरगत निम्न क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ:

क. प्रदेशका मन्त्रालय र स्थानीय तहद्वारा स्वीकृत गरिएका वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन तथा मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

ख. प्रदूषण नियन्त्रण, वातावरण संरक्षण तथा वातावरणीय प्रतिवेदन कार्यान्वयनको स्थलगत अनुगमन तथा नियमन

९८. आगलागी नियन्त्रणका लागि हरित स्वंयम् सेवक छनौट तथा नियुक्ति

यो कार्यक्रम वन डढेलो नियन्त्रणको कार्य प्रभावकारी बानाउने उद्देश्यले राखिएको हो । डिभिजन वन कार्यालयले दस्ता छनौट गर्नेछ साथै आवश्यक परेमा स्थानीय तहसँग समेत समन्वय गर्न सक्नेछ । यस शीर्षकको रकम हरित स्वंयम् सेवक छनौट कार्य गर्दा सूचना प्रकाशन, खाजा, भत्ता आदि कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

९९. हरित स्वंयम् सेवकका लागि फिल्ड गियर (ज्याकेट, हेल्मेट, जुत्ता ज्याकेटमा प्रस्टसँग डिभिजन वन कार्यालयको नाम प्रिन्ट गर्ने)

वनमा हुने चोरी निकासी तथा अन्य वनजन्य अपराध नियन्त्रको निमिति वनमा खटीने कर्मचारीले दिन रात, वर्षाको तथा गर्मी कुनै पनि समयमा गस्तिमा जानुपर्ने हुन्छ । उक्त गस्ती सञ्चालन गर्न हरित स्वंयम् सेवकलाई अत्यावश्यक समाग्री जस्तै वर्षाती, लाईट, जुत्ता, ज्याकेट, मास्क, पञ्जा, हेलमेट आदि खरिद गरिनेछ।

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

निमित्त यो कार्यक्रम राखिएको हो । यस कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको परिधिमा रही खरिद गर्नुपर्नेछ ।यस कार्यक्रममा खरिद हुने सामाग्रीको रंग वन्यजन्तु मैत्री छनौट गरी खरिद गर्नुपर्नेछ साथै ज्याकेटमा सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयको नाम स्पस्ट देखिने गरी छपाई गर्नुपर्नेछ।

१००.हरित स्वंयम् सेवकको दुर्घटना बिमा

वन, वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा फिल्डस्तरमा खटिएको क्रममा कुनै भवितव्यमा परी दुर्घटनामा परेको खण्डमा पीडित पक्षलाई तत्काल राहत प्राप्त होस भन्ने अभिप्रायले यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । छनौट भएका सबै हरित स्वयंसेवकहरुलाई हौसला प्रदान गर्न तथा जनधनको सुरक्षाको सुनिश्चितताको निम्ति बिमा गरिने छ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम बिमा एजेन्टसँग समन्वय गरी उपयुक्त बिमा पोलिसियाट बिमा गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् बिमा गरिएको हरित स्वंयम् सेवकको विवरण तथा बिमा रकम र अवधि सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

१०१.डिभिजन वन कार्यालयहरुमा हरित स्वंयम् सेवकलाइ वन डढेलो व्यवस्थापन तालिम

डिभिजन वन कार्यालयमा छनौट भएका हरित स्वंयम् सेवकहरुलाई वन डढेलो नियन्त्रण र वृक्षारोपणसम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड २०७८ बमोजिम र विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रही लागत अनुमान स्वीकृत गराई खाजा, यातायात खर्च, स्टेशनरी, तालिम सामाग्री, प्रशिक्षक भत्ता आदिमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् प्रगति प्रतिवेदनमा निम्न बुँदाहरु समावेश गर्नुपर्नेछः

- कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थान
- कार्यक्रममा सहभागी संख्या
- कार्यक्रम सञ्चालनबाट भएको उपलब्धी

१०२.हरित स्वंयमसेवक परिचालान खर्च (माघ १५ देखि असाढ १५ सम्म)

यो कार्यक्रम वन डढेलो नियन्त्रण तथा वृक्षारोपण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन यो कायक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । हरित स्वयंसेवकलाई आगलागी नियन्त्रण, वृक्षारोपण तथा संरक्षण जस्ता कार्यका लागि माघ १५ देखि असाढ १५ सम्मका लागि पारिश्रमिकको रुपमा यस शीर्षकमा विनियोजित रकम खर्च गर्न सकिनेछ ।

१०३.क्लष्टर लेभलमा सामुदायिक वन समूहहरुको वन डढेलो व्यवस्थापन संजाल निर्माण

यो कार्यक्रम वन डढेलो नियन्त्रणको कार्य प्रभावकारी बानाउने उद्देश्यले राखिएको हो । वन डढेलोको दृष्टीले सम्वेदनशिल क्षेत्रका कम्तिमा ३ वटा देखि बढीमा १० वटा सामुदायिक वनहरु समेटी वन डढेलो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन संजाल निर्माण गर्न सकिनेछ । वन डढेलो नियन्त्रणका लागि पूर्व तयारी तथा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न र वन क्षेत्रमा डढेलो लागि हालेमा त्यसलाई निभाउने उदेश्यले क्लष्टर लेभलमा सामुदायिक वन समूहहरुको वन डढेलो व्यवस्थापन संजाल निर्माण गरिनेछ । यो शिर्षकमा विनियोजित रकम क्लष्टर लेभलमा सामुदायिक वन समूहहरुको वन डढेलो व्यवस्थापन संजाल निर्माण कार्य गर्दा चिया, खाजा आदि कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

१०४.वन डढेलो व्यवस्थापन तथा वन डढेलो नियन्त्रणको लागि वन डढेलो व्यवस्थापन नियन्त्रण संजाल परिचालन खर्च (खाजा, पानी, इन्धन, प्राथमिक उपचार आदि)

यो कार्यक्रम वन डढेलो नियन्त्रणको कार्य प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले राखिएको हो । वन डढेलोको सम्वेदनशिल क्षेत्रका सामुदायिक वनको वन डढेलो व्यवस्थापन तथा वन डढेलो नियन्त्रणको लागि निर्माण भएको क्लष्टर लेभलमा सामुदायिक वन समूहहरुको वन डढेलो व्यवस्थापन संजालले वन डढेलो व्यवस्थापन तथा वन डढेलो नियन्त्रणका लागि सामुदायिक वनका उपभोक्ताहरु, स्वयमसेवक, स्थानीय क्लब, स्थानीय

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

सरकार तथा प्रशासनसंग समन्वय, सहयोग तथा सहकार्यमा कार्य गर्नु पर्नेछ । यो शिर्षकमा विनियोजित रकम आगलागी नियन्त्रणको लागि पूर्व तयारी र वन डढेलो नियन्त्रणमा खट्ने संजालमा आवद्ध वनशक्तीको लागि खाजा, पानी, इन्धन, प्राथमिक उपचार आदिमा खर्च गरिनेछ ।कार्यक्रम समाप्त भए पश्चात आगलागी नियन्त्रणको लागि पूर्व तयारी स्वरुप गरीएको प्रयाश र आगलागी नियन्त्रण गर्दा भएका कृयाकलापहरु समेटी प्रतिवेदन तयारी र आवश्यक विल भर्पाई पेश गर्नु पर्नेछ ।

१०५.जैविक विविधता सूचना केन्द्र टिकौलीको हेरचाह तथा सुरक्षाको लागि चौकिदार (व्यक्ति परामर्श)

यो शीर्षकमा विनियोजित रकम जैविक विविधता सूचना केन्द्रको हेरचाह तथा सुरक्षाको निमित्त खटाईएको हेरालुलाई पारीश्रमिक बापत खर्च गरिनेछ । भुक्तानीको लागि आर्थिक ऐन/नियम वमोजिम राख्नुपर्ने मासिक कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, हाजिरी लगायतका आवश्यक कागजात सहित सम्वन्धित कार्यालय/कर्मचारीको सिफारिसमा भुक्तानी गर्नुपर्नेछ । निजले जैविक विविधता सूचना केन्द्र टिकौलीको प्रमुखको प्रत्यक्ष निर्देशन र अधीनमा रही काम गर्नु पर्नेछ ।

१०६.जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण र अनुकूलनको लागि रामेछाप जिल्लाको सुख्खा क्षेत्रमा तारबार सहितको वृक्षारोपण क्षेत्रमा हेरालु १२ महिनाको लागि

सुख्खा क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनको असरलाई न्यूनीकरण गर्नका निमित्त उक्त क्षेत्रलाई हरियाली बनाउनु आवश्यक हुन्छ । अत सुख्खा क्षेत्र पहिचान गरी उक्त क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरी उक्त क्षेत्रलाई उचित स्याहार तथा सम्भार गर्ने उद्देश्यले यस कार्यक्रम राखिएको हो । यस शीर्षकमा विनियोजन भएको वजेट वृक्षारोपण क्षेत्रमा राखिने हेरालुको परिश्रमिकको रुपमा खर्च गर्न सकिनेछ । रकम खर्च गर्दा प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावलीको अधिनमा रही खर्च गर्नसकिनेछ ।

१०७.केन्द्रीय तथा हाईटेक नर्सरी सञ्चालनका लागि वार्षिक रुपमा तालिम प्राप्त नर्सरी नाईकेको पारिश्रमिक

डिभिजन वन कार्यालयद्वरा संचालित नर्सरीमा कम्तीमा ५ वर्ष नर्सरी सञ्चालनमा कार्य गरेको व्यक्तिलाई सार्वजानिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४, प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७६ तथा प्रचलित नर्मस्को पालना गरी करार गरी कामकाजमा लगाईने छ ।यस्तो करार गर्दा पहिलेदेखि काम गर्दै आएका नाईकेलाई प्राथमिकता दिन सकिनेछ । भुक्तानीको लागि आर्थिक ऐन/नियम बमोजिम राख्नुपर्ने मासिक कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, डोर हाजिरी लगायतका आवश्यक कागजात सहित तोकेको अधिकृतको सिफारिसमा भुक्तानीको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ।

१०८.वातावरण संरक्षण तथा सरसफाईका लागि युवा विद्यार्थी, महिला समूह, आमा समूह, वन समूह लगायतलाई समावेश गरी स्वयम् सेवक परिचालन

डिभिजन वन कार्यालय तथा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहहरुले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र वातावरण र सरसफाईको सम्बन्धमा जनचेतना जगाउँदै वातावरण संरक्षण र सरसफाईमा अग्रसर बनाउने उद्धेश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । कार्य सञ्चालन गर्दा स्थानीय युवा क्लब तथा युवा विद्यार्थी, इको क्लब, एन्टिपोचिङ युनिट, महिला समूह, आमा समूह, वन समूह (सामुदायिक वन/कवुलियती वन/संरक्षित वन/निजी वन सञ्जाल) आदिमा आवद्ध व्यक्तिहरुलाई स्वयंसेवकको रुपमा संलग्न गराई सञ्चालन गरिनेछ । यो शीर्षकको रकम वातावरण संरक्षण तथा सरसफाई सम्बन्धमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन, सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कार्यक्रममा खटिने स्वयंसेवकको भत्ता, खाजा, पानी, ब्यानर लगायतमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गरिनेछ । कार्यसम्पन्न भए पश्चात् भए गरेको कार्यक्रमको विवरण संलग्न व्यक्तिहरुको नामावली, फोटो र बिल भर्पाई सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने छ ।

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

१०९.कार्यक्रम सञ्चालन खर्च

कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा आईपर्ने भैपरी खर्च गर्ने प्रयोजनको लागि यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । यस शीर्षकमा बिनियोजन भएको रकम कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा आवश्यक पर्ने खाजा/खाना, पानी, ईन्धन, भत्ता आदि कृयाकलापहरुमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

११०.ललितपुर कर्मनाशा खोला प्रदूषणमुक्त अभियान विशेष कार्यक्रम (सामुदायिक महिला विकास केन्द्र नेपालको सहकार्यमा)

नदी किनारको वातावरण सरसफाई सम्वन्धमा जनचेतना जगाउँदै वातावरण संरक्षण र सरसफाईमा अग्रसर बनाउने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । कार्य सञ्चालन गर्दा स्थानीय तह र प्रदेश सरकारको समन्वय तथा सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ । यो कृयाकलापलाई थप प्रभावकारी बनाउन स्थानीय वातावरण संरक्षण क्लब, टोल विकास समिति, आमा समूह, वन समूह, वातावरण अभियन्ता लगायत यस्तै प्रकृतिका संघ संस्था/व्यक्ति मार्फत समेत सञ्चालन गर्न सकिनेछ । यस शीर्षकको रकम समन्वय बैठक, प्रचारप्रसार, सरसफाईकर्मीको लागि फिल्ड गियर, पञ्जा, मास्क, स्यानिटाईजर, प्राथमिक उपचार कीट, ब्यानर (सुती कपडा), खाजा, पानी, होर्डिङ बोर्ड आदिमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ । कार्य सम्पन्न भए पश्चात् बिल भरपाई, फोटो सहितको प्रतिवेदनको साथ भुक्तानीको लागि पेश गर्नुपर्नेछ।

१११.सम्बन्धित संस्थाको सहकार्यमा धार्मिक/ऐतिहासिक/पर्यटकीय/पुरातात्विक महत्वका स्थानहरुलाई प्रदूषणमुक्त गर्न सरसफाई अभियान संचालन

धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक एवम् पुरातात्विक क्षेत्रको वातावरणीय सरसफाई सम्वन्धमा जनचेतना जगाउँदै वातावरण संरक्षण र सरसफाईमा अग्रसर बनाउने उद्देश्यले यो कार्यक्रम राखिएको हो । कार्य सञ्चालन गर्दा स्थानीय तह र प्रदेश सरकारको समन्वय तथा सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ । यो कृयाकलापलाई थप प्रभावकारी बनाउन स्थानीय वातावरण संरक्षण क्लब, टोल विकास समिति, आमा समूह, वन समूह, वातावरण अभियन्ता लगायत यस्तै प्रकृतिका संघ संस्था/व्यक्ति मार्फत समेत सञ्चालन गर्न सकिनेछ । यो शीर्षकको रकम वातावरण संरक्षण तथा सरसफाई कार्यका लागि मासिक रु १५ हजारको दरले १ जना सरसफाई कर्मीको लागि पारिश्रमिक, समन्वय बैठक, प्रचारप्रसार, सरसफाई कर्मीको लागि फिल्ड गियर, पञ्जा, मास्क, स्यानिटाईजर, प्राथमिक उपचार कीट, ब्यानर, खाजा, पानी, होर्डिङ बोर्ड आदिमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ । कार्य सम्पन्न भए पश्चात् बिल भरपाई, फोटो सहितको प्रतिवेदनको साथ भुक्तानीको लागि पेश गर्नु पर्नेछ।

११२.चित्तल संरक्षणका लागि वन विज्ञान अध्ययन संस्थान हेटौंडामा प्लास्टीक जन्य लगायतका फोहर सरसफाइ कार्यक्रम

यो कार्यक्रम वन विज्ञान अध्ययन संस्थानको सेरोफेरोमा रहेको चित्तलको समूहलाई संरक्षण गर्ने उद्देश्यले राखिएको हो । विगतको समयमा सो स्थानमा रहेको फोहोरको कारण वन्यजन्तुको बासस्थान र आहारमा पर्न गएको असर न्यूनीकरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो । वन निर्देशनालय र वन विज्ञान अध्ययन संस्थान हेटौंडाबीचको आपसी समझदारीमा MOU गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा वन विज्ञान अध्ययन संस्थान वा त्यहाँ रहेको विद्यार्थीहरुको वातावरणसँग सम्बन्धित समूह/क्लबसँगको सहकार्यमा सम्पन्न गर्न सकिनेछ । उक्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा वन निर्देशनालयबाट लागत अनुमान स्वीकृत गराई यो कार्यक्रममा विनियोजित रकम सरसफाईको सामाग्री खरिद, खाना/खाजा ईत्यादीमा खर्च गर्न सकिनेछ । भुक्तानीको लागि कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन, फोटो, बिलभरपाई पेश गर्नुपर्नेछ।

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner

CamScanner

११३. प्रदेशस्तरीय निजी वन पुरस्कार

आफ्नो निजी हकभोगको नम्बरी आवादी जग्गामा वृक्षारोपण गरी जिल्लामा दर्ता भएका निजी वनहरुमध्ये क्षेत्रफल, व्यवस्थापन, व्यवसायिकता र प्राविधिक उपयुक्तताको आधारमा उत्कृष्ट १ जना निजी वन धनीलाई पुरस्कार र प्रमाणपत्र दिईनेछ । यसको लागि मूल्याङ्कन समिति गठन गरी मापदण्ड तयार गर्नेछ। मापदण्ड बमोजिम आफ्नो डिभिजन वन कार्यालय अन्तरगत रहेका उत्कृष्ट निजी वनको सिफारिस गरी पठाउन डिभिजन वन कार्यालयमा पठाईनेछ । डिभिजन वन कार्यालयबाट उत्कृष्ट निजी वनको नाम सिफारिस भई आए पश्चात् मूल्याङ्कन समितिले उत्कृष्ट निजी वन छनौट गरी सिफारिस गर्नेछ। यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकमबाट प्रमाणपत्र छपाई तथा नगद पुरस्कारमा खर्च गर्न सकिनेछ।

११४. शहरमा जोखिमयुक्त रुखहरुको व्यवस्थापन

शहर बजारमा धनजनमा क्षति पुर्‍याउने जोखिमयुक्त रुखहरुलाई व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो । जोखिमयुक्त रुखहरुको व्यवस्थापन गर्दा वन नियमावली, २०७९ मा जोखिमयुक्त रुखको व्यवस्थापन सम्बन्धमा भएको प्रावधान बमोजिम हुनेछ । यस शीर्षकमा विनियोजन भएको रकम कटान, मुछान र ढुवानी कार्यमा खर्च गरिनेछ।

११५. सचेतनाको लागि प्रचार प्रसार

सहर बजार लगायतका क्षेत्रहरुमा वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना एवम् प्लाष्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न स्थानीयस्तरमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने अभिप्रायले यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो। वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना एवम् प्लाष्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने सम्बन्धी जानकारी गराउन विभिन्न माध्ययमबाट (टिभी, एफ.एम., पत्रिका) प्रचार प्रसार गरिनेछ । आवश्यकता अनुसार स्थानीय हाट बजारमा Rally गर्ने, माइकिङ गर्ने, पम्पलेट तथा स्टिकर प्रकाशन तथा वितरण समेत गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् प्रकाशन गरिएका प्रचारप्रसारका सामाग्री, फोटो, खर्चको बिल भर्पाइ सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कृयाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ:

- प्लाष्टिक व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतना (गोष्ठी/सेमिनार/रेडियो कार्यक्रम Rally and Campaign
- वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन सचेतनाको लागि प्रचार प्रसार

११६. सब डिभिजनको कार्यक्षेत्रको बजारमा वातावरण सरसफाई कार्यक्रम (त्रैमासिक रुपमा)

सब डिभिजन वन कार्यलयको कार्यक्षेत्रमा पर्ने बजारहरुमा नजिक रहेका सामुदायिक वन समूह, सुरक्षा निकाय,नागरिक समाज, इको क्लब, स्थानीय जनताहरुसँगको सहकार्यमा त्रैमासिक रुपमा सरसफाई कार्यक्रम आयोजना गर्नुपर्नेछ । यस शीर्षकको रकम खाजा, सञ्चार, पानी, मास्क, पञ्जा, कुच्चो, खरेटो, डोको, डस्टबिन वा सरसफाई सँग सम्बन्धित अन्य आवश्यक वस्तु आदिमा लागत अनुमान स्वीकृत गराई खर्च गर्न सकिनेछ। कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् उपस्थिति विवरण तथा फोटो एवम् खर्च बिलभर्पाइ सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

११७. वन, वातावरण,जलाधार तथा जलवायुसम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवस/समारोह/सप्ताह

तोकिएको मितिमा वन, वातावरण, सिमसार, जलाधार तथा जैविक विविधता सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवस तथा समारोह सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको हो। यो शीर्षकको रकम मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुले लागत अनुमान स्वीकृत गराई हलभाडा, ब्यानर, खाजा/खाना, पानी, इन्धन, सञ्चार, स्टेशनरी, पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र (हाजिरी जवाफ प्रतीयोगिता, निबन्ध प्रतीयोगिता, वक्तित्वकला प्रतीयोगिता, पेन्टिङ्ग प्रतीयोगिता आदिमा) लगायतमा खर्च गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न पछि प्रतिवेदनमा समारोहमा भए...

बागमती प्रदेश
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

गरेका क्रियाकलापहरु, उपलब्धी, उपस्थिति विवरण, कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको स्थान, फोटो र खर्च बिल भर्पाई सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

यस अन्तरगत निम्न कार्यहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछन:

- भू संरक्षण दिवस
- सामुदायिक वन दिवस
- विश्व वन दिवस
- सिमसार दिवस
- अन्तराष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस
- विश्व वातावरण दिवस
- राष्ट्रिय वृक्षारोपण दिवस
- वन डढेलो सचेतना सप्ताह
- आवश्यकता अनुसार अन्य दिवस

११८.विपन्न समुदायलाई लागत अनुदानको आधारमा सुधारिएको चुल्हा (ग्रिन वे स्मार्ट स्टोभ) बाह्रबिसे न.पा. सिन्धुपाल्चोक

यस शीर्षकमा विनियोजित रकम सुधारिएको चुल्हा (ग्रिन वे स्मार्ट स्टोभ) विपन्न समुदायको लागत सहभागितामा खरिद गरी वितरण गरिनेछ । विपन्न समुदाय छनौट गर्दा सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा कार्यालयको सिफारिसमा छनौट गरिनेछ । यो शीर्षकको रकम भुक्तानी गर्दा सुधारिएको चुल्हो (ग्रिन वे स्मार्ट स्टोभ) खरिद भए पश्चात पेश भएको बिल भरपाईको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्नेछ ।

Scanned with CamScanner
CamScanner

खण्ड ग

भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रम

आकस्मिक विपत व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रम-सबै जिल्ला

११९. आकस्मिक विपद व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनीकरण (तारजाली खरिद समेत)

आकस्मिक रुपमा आईपर्ने प्राकृतिक विपदले व्यक्ति वा समूहको घरबास नै उठीवास हुने वा वस्तीमा पुरै असर पर्न जाने अवस्था भई पीडित व्यक्तिहरुको उपभोक्ता समिति बनाई कार्य सञ्चालन गर्नुपर्नेछ तर उपभोक्ता समिति बनाई राहत प्राप्त गर्न कठिनाई हुने अवस्थामा पीडित व्यक्ति/समूहलाई कार्यालयबाट तत्काल राहत स्वरुप तारजाली उपलब्ध गराउन सकिनेछ । खासगरी वर्षायाम तथा त्यसको अघिपछि वा अन्य समयमा आकस्मिक रुपमा जानसक्ने पहिरो, बाढी र यससँग सम्बन्धित नकारात्मक असरहरुको लेखाजोखा तथा विश्लेषण गर्दै पहिरो, बाढीबाट हुन सक्ने सम्भाव्य जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्दै जिउधनको सुरक्षा गर्नु यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिने छन् । विपदको पूर्व तयारिको लागि तारजाली खरिद गरी स्टोर गरी राख्नु पर्नेछ । यो कार्यक्रम बस्तिलाई जोखिम हुने गरि पहिरो गएको वा जान सक्ने अवस्था भएमा सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

- सरोकारवालाहरुसँग अन्तरक्रिया ।
- संरचना निर्माण, व्यवस्थापन।
- संरक्षण वृक्षरोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम ।
- ग्याबियन तारजाली वितरण कार्य ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- सम्बन्धित वडा कार्यालयको वडा अध्यक्षको रोहवरमा लाभग्राहीहरुको भेलाबाट निर्णय गराई लाभग्राहीहरुको माग निवेदन
- सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

प्राथमिकिकरण/स्थल छनौट: हट्स्पट कार्यक्रम गर्दा देहायमा उल्लेख भएको क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिईनेछ। मानव बस्ती, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, अन्य सरकारी भौतिक संरचना, खेतीयोग्य जमीन, पुरातात्विक धार्मिक सांस्कृतिक सामुदायिक तथा सामाजिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित संरचनाहरु, विकासका पूर्वाधार लगायत अन्य संवेदनशील क्षेत्रहरु।

- संभाव्यता अध्ययन, आधारभूत तथ्याङ्क सङ्कलन ।
- वस्तु स्थितिको विश्लेषण: अध्ययन अनुसन्धान, अन्तरक्रिया ।
- सर्भे डिजाईन तथा लागत अनुमान तयार गर्ने र संझौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन ।
- कार्यान्वयन चरण: कार्यालय मातहतका कर्मचारीहरुबाट कार्य सञ्चालन ।
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ।

बिपत जोखिम न्यूनीकरण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन

१२०. पहिरो तथा गल्छी उपचार

वर्षादको पानी लगायत अन्य प्राकृतिक/कृत्रिम कारणले गएको वा जानसक्ने पहिरो, गल्छी आदिबाट हुन सक्ने सम्भाव्य जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्दै जीउधनको रक्षा, महत्वपूर्ण विकासका पूर्वाधारहरु तथा अन्य वातावरणीय पक्षहरुको संरक्षण गर्नु यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको छ ।

यस अन्तर्गत निम्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

Scanned with CamScanner
CamScanner

- भल तर्काउने कुलो, नाला, चेकडयाम, रिटेनिङ वाल/ग्रेस्टवाल निर्माण ।
- Sediment, debris flow control structures construction.
- अन्य इञ्जिनियरिङ्ग संरचना निर्माण ।
- बायो इञ्जिनियरिङ्ग संरचना तथा संरक्षण वृक्षरोपण ।
- प्रतिवेदन तयारी तथा पार्श्वचित्र प्रकाशन ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- सम्बन्धित वडा कार्यालयको वडा अध्यक्षको रोहवरमा लाभग्राहीहरुको भेलाबाट निर्णय गराई लाभग्राहीहरुको माग निवेदन
- सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

स्थल छनौटः मानब बस्ती, विधालय, स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, अन्य सरकारी भौतिक संरचना, खतीयोग्य जमीन, पुरातात्विक धार्मिक सांस्कृतिक सामुदायिक तथा सामाजिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित संरचनाहरु, विकासका पूर्वाधार लगायत अन्य संवेदनशील क्षेत्रहरु।

- सरोकारवालाहरुसँग छलफल, परामर्श लिई प्राथमिकता र संभाव्यता तथा आवश्यकता र हुन सक्ने क्षतिको आधारमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने स्थान छनौट गरिने छ ।
- सरोकारवालहरुसँग अन्तरक्रियाः प्रत्यक्ष प्रभावित समुदाय तथा प्रभावित क्षेत्रको जल प्रवाह प्रणाली (खोला, खहरे, गल्छी) र सम्मुखमा रहेका बस्ती समुदाय त्यस क्षेत्रमा रहेका वडाका प्रतीनिधिहरु, उपभोक्ता समूह वा समिति तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुसँग कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा सञ्चालनका लागि आवश्यक समन्वय, सहयोग तथा सहकार्यका लागि छलफल गरिनेछ ।
- सर्भे, डिजाइन तथा लागत अनुमानः यसमा स्थलगत नक्शांकन (location map), प्रभावित क्षेत्रको भू उपयोग देखिने खेस्रा नक्शा, माटो तथा भूबनौटको अवस्था, प्रकोपको प्रकृति (Mud flow, debris flow, gulley erosion, size etc) तथा प्रभावित हुने घरपरिवार, संरचना वा संरक्षित हुने घर जग्गा जमीनको क्षेत्रफल आदि विषयहरु समावेश हुनेछन् ।
- उपभोक्ता समितिसँग कार्य सम्झौता, स्रोत साधन बाँडफाँट, कार्यक्रम सञ्चालन, जनसहभागिता परिचालन, समूह सहजीकरण तथा सम्पन्न योजना सम्बन्धित समुदायलाई हस्तान्तरण गरिनेछ ।
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन (कार्यक्रम कार्यान्वयनको हरेक चरणमा तथा आवश्यकता अनुसार) गरिनेछ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य सञ्चालन लाई प्राथमिकतामा राख्ने तर जनसहभागिताको सुनिश्चित नभएको र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नै पर्ने स्थानहरुमा सार्वजनीक खरिद ऐन २०६३ तथा नियमावली २०६४ को प्रक्रिया अपनाई कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

१२१.खहरे नियन्त्रण

खहरेखोला नियन्त्रण अर्थिक र सामाजिक सुरक्षा तथा पारीस्थितिकीय प्रणाली संरक्षणको दृष्टिकोणले संवेदनशील छ । वर्षाको समयमा आउने बाढीबाट खहरे खोला आसपासका खेतीयोग्य जमीन र घरबस्तीको संरक्षण गर्नुका साथै सम्बन्धित नदीको जलाधार क्षेत्रको एकीकृत व्यवस्थापनबाट संरक्षण गर्नु नै यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य हो ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिने छन्।

- तटबन्धन/बाँध, संरक्षण पर्खाल
- स्पर

- भल तर्काउने नाला
- थिग्रेन रोक्ने संरचना
- चेकड्याम
- जल प्रवाहको व्यवस्थापनको लागि हरित प्रविधि विकास/ slope stabilization through bio-engineering /vegetative measures (tree, grass planting) on the bank.
- प्रतिवेदन तयारी तथा पार्श्वचित्र प्रकाशन ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- सम्बन्धित वडा कार्यालयको वडा अध्यक्षको रोहवरमा लाभग्राहीहरुको भेलाबाट निर्णय गराई लाभग्राहीहरुको माग निवेदन
- सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

प्राथमिकिकरण / स्थल छनौट : मानव बस्ती, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, अन्य सरकारी भौतिक संरचना, खतीयोग्य जमीन,पुरातात्विक धार्मिक सांस्कृतिक सामुदायिक तथा सामाजिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित संरचनाहरु, विकासका पूर्वाधार लगायत अन्य संवेदनशील क्षेत्रहरु ।

- आधारभूत तथ्याङ्क सङ्कलन ।
- वस्तु स्थितिको विश्लेषण, अध्ययन अनुसन्धान, अन्तरक्रिया ।
- कार्यान्वयन चरण: उपभोक्ता समिति गठन, सर्भे, डिजाईन तथा लागत अनुमान तयार, उपभोक्ता समितिसँग कार्य सम्झौता, स्रोत साधन बाँडफाँट, जनसहभागिता परिचालन, समूह सहजीकरण तथा सम्पन्न योजना समुदायलाई हस्तान्तरण ।
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन (कार्यक्रम कार्यान्वयनको हरेक चरणमा तथा आवश्यकता अनुसार) गरिनेछ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य सञ्चालन लाई प्राथमिकतामा राख्ने तर सहभागिताको सुनिश्चित नभएको र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नै पर्ने स्थानहरुमा सार्वजनीक खरिद ऐन तथा नियमावलीको प्रक्रिया अपनाई कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

१२२. बायोइन्जिनिरिंग खोलाकिनार संरक्षण

नदी किनारा स्थिरिकरण तथा नियन्त्रण अर्थिक र सामाजिक सुरक्षा तथा पारीस्थितिकीय प्रणाली संरक्षणको दृष्टिकोणले संवेदनशील छ । नदी किनारा स्थिरिकरणका लागि नदी किनारमा संरचना निर्माण गर्दा नदी बहावको स्वच्छता कायम राख्नका लागि प्राविधिक रुपले आवश्यक पर्ने नदीको बहाव क्षेत्र नघटाई संरचना निर्माण गरिनु पर्दछ । खासगरी वर्षाको समयमा आउने बाढीबाट नदी किनार आसपासका खेतीयोग्य जमीन र घरवस्तीको संरक्षण गर्नुका साथै सम्बन्धित नदीको जलाधार क्षेत्रको एकीकृत व्यवस्थापनबाट संरक्षण गर्नु नै यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य हो ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिने छन्।

- तटबन्धन/ बाँध,
- स्पर निर्माण
- पानी निकास व्यवस्थापन
- जल प्रवाहको व्यवस्थापनको लागि हरित प्रविधि विकास/ slope stabilization through bio-engineering /vegetative measures (tree, grass planting) on the bank.
- प्रतिवेदन तयारी तथा पार्श्वचित्र प्रकाशन ।

बागमती प्रदेश सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय हेटौडा, नेपाल

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- सम्बन्धित वडा कार्यालयको वडा अध्यक्षको रोहवरमा लाभग्राहीहरुको भेलाबाट निर्णय गराई लाभग्राहीहरुको माग निवेदन
- सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

प्राथमिकिकरण/स्थल छनौट : मानव बस्ती, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, अन्य सरकारी भौतिक संरचना, खतीयोग्य जमीन, पुरातात्विक धार्मिक सांस्कृतिक सामुदायिक तथा सामाजिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित संरचनाहरु, विकासका पूर्वाधार लगायत अन्य संवेदनशील क्षेत्रहरु।

- आधारभूत तथ्याङ्क सङ्कलन ।
- वस्तु स्थितिको विश्लेषण, अध्ययन अनुसन्धान, अन्तरक्रिया ।
- कार्यान्वयन चरणः उपभोक्ता समिति गठन, सर्भे, डिजाईन तथा लागत अनुमान तयार, उपभोक्ता समितिसँग कार्य सम्झौता, स्रोत साधन बाँडफाँट, जनसहभागिता परिचालन, समूह सहजीकरण तथा सम्पन्न योजना समुदायलाई हस्तान्तरण ।
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन (कार्यक्रम कार्यान्वयनको हरेक चरणमा तथा आवश्यकता अनुसार) गरिनेछ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य सञ्चालन लाई प्राथमिकतामा राख्ने तर सहभागिताको सुनिश्चित नभएको र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने स्थानहरुमा सार्वजनीक खरिद ऐन तथा नियमावलीको प्रक्रिया अपनाई कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

१२३. * **स्थान विशेष भू-तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रमहरु**

विनियोजित बजेट अन्तर्गतका स्थान बिशेश कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा उक्त स्थानमा प्राविधिक डिजाईनको आधारमा रहि सम्बन्धित स्थानीय तह (वडा/पालिका) संग समन्वय गरि विनियोजित कार्यक्रमहरु सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र प्रदेश सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७६ को प्रावधान बमोजिमको प्रकृया अपनाई कार्य सञ्चालन गर्न सकिने छ । कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा वृक्षारोपणका लागि स्थान उपलब्ध भएसम्म कुल बजेटको केही अंश हरियाली प्रवर्द्धन हुने किसिमको कार्यहरु जस्तै घांस, बाँस, अम्रिसो, उपयुक्त फलफुलका बिरुवाहरु रोपणमा खर्चिनु पर्नेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत तपशिल बमोजिमका क्रियाकलापहरु गर्न सकिने छ ।

- तटबन्धन/रिटेनिङ, वाल/बाँध (बाँसको छेकबाँध, क्रिबवाल, ब्रसहुड चेकड्याम लगायतका बायोईन्जिनियरिङ संरचनाहरु)
- स्पर निर्माण
- पानी निकास व्यवस्थापन
- जल प्रवाहको व्यवस्थापनको लागि हरित प्रविधि विकास (Slope stabilization through bio-engineering /vegetative measures (tree, grass planting) on the bank)

---

* *पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित*

बागमती प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल